

דברי משיח

ה'תשמ"ז

התוועדות ש"פ משפטים, פ' שקלים,

מבה"ח וער"ח אדר

מכבוד קדושת

אדמו"ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט"א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בלתי מוגה

יוצא לאור על ידי

„המכון להפצת תורתו של משיח“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פּךָה אלקים

ע"א שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

פתח דבר

לקראת ש"פ משפטים – הננו מוציאים לאור "הנחה" מהתוועדות ש"פ משפטים, מבה"ח וער"ח אדר תשמ"ז – תדפיס מיוחד מתוך "דברי משיח – ה'תשמ"ז".
בתור הוספה, באו פנינים נבחרים מחלוקת הדולרים דיום ראשון, אדר"ח אדר תשמ"ז (הר"ד המלא יתפרסם אי"ה בכרך השייך לתקופה זו).

*

אודות המעלות שבסדרה זו, ואופן עריכת השיחות¹ – ראה בארוכה ב"פתח דבר" ל"דברי משיח" ה'תשמ"ב חלק ראשון.

*

מבין שלל השיחות שנאמרו ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א במשך השנים תשי"ב-תשנ"ב (ולפני כן), ת"ל זכינו שרובן ככולן נשמרו על הכתב או בהקלטה. אולם, עדיין ישנן ריבוי שיחות שטרם ראו אור מעולם, ובוה בקשתנו שטוחה כלפי ציבור אנ"ש והתמימים: אנא, מי שבידיו הנחות ורשימות משיחות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, וכן ר"ד בעת חלוקת השטרות לצדקה או "יחידות" וכיו"ב, ויומנים מ"בית חיינו" (ובמיוחד מהשנים תשמ"ו-תשמ"ח), שיואיל לשלח למערכת ע"מ שנוכל לזכות בהן את הרבים.

ויהי רצון שע"י הדפסת ולימוד "דברי משיח", נזכה תיכף ומיד ממש לגאולה האמיתית והשלימה, בהתגלותו המלאה והמושלמת של כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. ויחזק השי"ת בריאותו ויתן לו אריכות ימים ושנים טובות ונעימות וחיים נצחיים, ויראה הרבה נחת משלוחיו, תלמידיו, חסידיו ומכלל ישראל, וינהיג את כולנו מתוך בריאות, הרחבה ונחת, ובקרוב ממש יולייכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמד תורתו של משיח מפיו של משיח צדקנו, שילמד תורה את כל העולם כולו, ומלך ביפו תחזינה עינינו בהתגלות מלכותו לעין כל, תיכף ומי"ד ממ"ש ממש, והיתה לה' המלוכה, אמן כן יהי רצון.

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד !

"המכון להפצת תורתו של משיח"

ימות המשיח,

א' דר"ח אדר, ה'תשפ"א (ה' תהא שנת פדה אלקים),
ע"א שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א,
ברוקלין, נ.י.

---

1) חלק מהתוועדות זו הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א, ובהוצאה זו נערך חלק זה של ההתוועדות ע"פ הנחה פרטית והקלטת ה"חזרה" (ע"י ר' ז.י.ב.), בשילוב פרטים מההשלמות להתוועדות ע"י "ועד הנחות התמימים" ו"ועד הנחות בלה"ק", ועוד. לשלימות הענינים המבוארים בשיחה – יש לעיין בשיחה המוגהת. השאר נערך ע"י שילוב ב' ההנחות של "ועד הנחות התמימים" ו"ועד הנחות בלה"ק", בתוספת פרטים ע"פ הקלטת ה"חזרה", ועוד. המאמר נדפס בסה"מ ד' פרשיות ח"א ע' קטע ואילך.

בס"ד. ש"פ משפטים, פ' שקלים, מבה"ח וער"ח אדר ה'תשמ"ז

הנחה בלתי מוגה

כי תשא את ראש בני ישראל לפקודיהם ונתנו איש כופר נפשו גו' זה יתנו כל העובר על הפקודים מחצית השקל גו' העשיר לא ירבה גו' לכפר על נפשותיכם¹. וידועים הדיוקים בזה בדרושי רבותינו נשיאינו [בתורה אור לאדמו"ר הזקן² ובתורת חיים לאדמו"ר האמצעי³ ובדרושי אדמו"ר הצ"צ שנתפרסמו בשם אור התורה], מהו הקשר דמצות מחצית השקל עם ענין לכפר על נפשותיכם. גם צריך להבין מ"ש כל העובר על הפקודים, דיש בזה ב' פירושים, פירוש א' כפשוטו שעובר על הפקודים ונמנה במנין בני, ופירוש ב' דעובר הוא מלשון עבירה על רצון העליון, ועובר על הפקודים היינו מי שעבר על חטא העגל (כדאייתא בירושלמי⁵), דלפי זה ענין עובר על הפקודים הוא חסרון, עד לחסרון גדול ביותר, כמ"ש⁶ וביום פקדי ופקדתי. [ויש לקשר זה גם עם הפטרת מחר חודש דכתיב בה⁷ ונפקדת כי יפקד מושבך, דענין יפקד מושבך הו"ע של חסרון כמבואר בדרושי מחר חודש⁸]. וצריך להבין הקשר בין ב' פירושים אלו. גם צריך להבין⁹ מה שמצוה זו היא בנתינת מחצית השקל דוקא, דלא כבכל עניני קדושה שצ"ל מלאים ושלמים דוקא. גם צריך להבין¹⁰ מ"ש העשיר לא ירבה והדל לא ימעט גו', דלכאורה אין זה כבכל עניני תורה ומצוות שצ"ל הנתינה לפי הישג ידו של הנותן¹¹, כמיסת נדבת ידו¹². ועד"ז בעבודת האדם בכלל שצ"ל בכל כחו¹³ דוקא, וכמ"ש¹⁴ ואהבת את ה' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאדך, שהכל צ"ל לפי כחו. ובפרט ע"פ המבואר במ"א¹⁵ בדיוק לשון מאדך, מאד שלך, שענין זה תלוי בכחו של כל אחד, דיש מי שעבורו ענין

ח"א ע' קעה). רד"ה זה יתנו תשמ"ח (שם ע' קפג). וש"נ.

10 ראה גם רד"ה זה תשד"מ (לעיל ע' קסד). ובכ"מ.

11 ראה שו"ע יו"ד ר"ס רמט.

12 ראה פרש"י פ' ראה טז, י.

13 ע"פ ל' הרמב"ם סוף הל' שכירות.

14 ואתחנן ו, ה.

15 ראה תו"א מקץ לט, ריש ע"ד. סהמ"צ להצ"צ כג, ב. קס, ב. ספר הערכים – חב"ד (כרך א) ערך אהבת ה' – בכל לבבך, נפשך ומאדך ס"ד (ע' תכט ואילך). וש"נ.

1 תשא ל, יב-טו.

2 תשא פו, ג. (הוספות) קיא, א. ועוד.

3 תשא תקסו, ב ואילך.

4 תשא ע' א'תתלח ואילך. ועוד.

5 שקלים פ"ב סה"ג. וראה גם תנחומא תשא י"א.

6 תשא לב, לד.

7 שמואל-א כ, יח.

8 מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' מח ואילך. אוה"ת בראשית ד, ב ואילך. ובכ"מ.

9 ראה גם רד"ה זה תשמ"ו (סה"מ ד' פרשיות

זה הוא בבחי' מאד, אבל עבור אדם אחר אין זה בערכו ובהישג ידו כלל, או לאידיך גיסא שאדם אחר אינו זקוק בשביל זה לתנועה דמאדך כי אצלו הוי בכלל בכל לבבך ובכל נפשך. ולפי זה יפלא ביותר אמאי במצוה זו דמחצית השקל נצטוו שהעשיר לא ירבה והדל לא ימעט.

אך הענין הוא, דהנה ממחצית השקל שנדבו בני עשו מהם אדנים למשכן¹⁶, שהאדנים הם היסוד שעליו עומד כל המשכן¹⁷. והנה ענינו של המשכן הוא כמ"ש¹⁸ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, היינו המשכת השכינה למטה בעולם הזה התחתון. וכמבואר גם בהמשך באתי לגני¹⁹, דעיקר שכינה בתחתונים היתה²⁰, ואח"כ נסתלקה מהארץ, ואח"כ ירדה למטה בעולם הזה, שע"ז נאמר באתי לגני לגנוני למקום שהי' עיקרי בתחילה, ועיקר גילוי האלקות (כשירדה השכינה למטה) הי' במשכן. ויש לומר דמה שיסוד המשכן הם האדנים הו"ע עבודת המסירות נפש (וכמבואר בכמה מקומות²¹ דענין האדנים הוא קבלת עול ומסירות נפש). ומטעם זה מצות מחצית השקל היא באופן אשר העשיר לא ירבה והדל לא ימעט, כי עבודה זו דמסירות נפש היא למעלה מהתחלקות, שבזה הכל שוין. ואף שנת"ל שגם בענין בכל מאדך יש בחי' מאד שלך שלגבי אחר הרי זה או למעלה שלא בערך ממנו או בחי' בכל לבבך ובכל נפשך, מ"מ בענין נקודת המסירות נפש (די איבערגעגעבנקייט) הרי בזה הכל שוין. ובלשון הידוע²² דהעצם כשאתה תופס במקצתו אתה תופס בכולו, דבענין העצם (מסירות נפש) הרי ע"י התפיסא במקצת ישנו כל העצם. ויתירה מזו, אתה תופס בכולו, תפיסא דייקא, דענין התפיסא מובן מההלכה בנגלה דתורה בגדר תפיסת ידי אדם²³, וכן מהמבואר בתניא²⁴ בביאור לשון תפיסא שאמר אליהו²⁵ (לית מחשבה תפיסא בך), שע"י התפיסא בשכל הרי המשכיל והמושכל והשכל נעשים דבר אחד ביחוד נפלא שאין יחוד כמוהו וכערכו נמצא כלל. וזהו ענין העשיר לא ירבה והדל לא ימעט, שבענין זה, נקודת המסירות נפש, הכל שוין.

16 מגילה כט, ב. ירושלמי שקלים פ"א ה"א.
 פרש"י תשא ל, טו. טז.
 17 ראה לקו"ש ח"א ע' 164 ואילך. ובכ"מ.
 18 תרומה כה, ח.
 19 תש"י – בתחלתו (סה"מ תש"י ע' 111).
 20 ב"ר פ"ט, ז. ושי"נ.
 21 לקו"ש שם.
 22 כש"ט (הוצאת קה"ת) הוספות סימן קטז (צט, ריש ע"ב). ושי"נ.
 23 משנה וגמרא ע"ז מה, סע"א ואילך. רמב"ם הל' ע"ז רפ"ח.
 24 פ"ה.
 25 תקו"ז בהקדמה (יז, א).

ובזה יובן ענין כל העובר על הפקודים, על הפקודים פירוש למעלה מהפקודים. דפקודים הם מצוות התורה,²⁶ כמ"ש בכמה מקומות בתנ"ך²⁷ הלשון פקודי ה' וקאי על התורה,²⁸ דהיינו גם מצוותי' (שהרי גדול לימוד שמביא לידי מעשה²⁹). ועובר על הפקודים פירוש שהוא למעלה מהתורה, דזהו ענין המסירות נפש שלמעלה מתורה³⁰, ושרשו בהא דישאל קדמו לכל דבר אפילו לתורה³¹, כדאיתא בתנא דבי אליהו³² ואני אומר ישראל קדמו דכתיב צו את בניי דבר אל בניי. ובזה יובן גם הקשר דב' הפירושים בענין כל העובר על הפקודים, כי ע"י ענין המסירות נפש שלמעלה מתורה פועלים גם באלו שהי' אצלם ענין כל העובר על הפקודים מלשון עבירה, שיהי' אצלם ענין התשובה שלמעלה מתורה, דבמקום שבעלי תשובה עומדים אפילו צדיקים גמורים אין עומדים שם³³, ויתירה מזו, אין יכולין לעמוד שם, כלשון הרמב"ם³⁴, פירוש שזהו למעלה אפילו מיכולתם. ומכל זה מובן תוכן ענין מחצית השקל בעבודה, שזהו ענין המסירות נפש ותשובה. וזהו גם מה שמסיים לכפר על נפשותיכם, ענין כפרה ותשובה, עד לתכלית שלימות כפרה כמבואר באגרת התשובה³⁵.

וזהו גם ענין כי תשא את ראש, שענין מחצית השקל קשור עם הגבהת הראש (דאף שתשא הוא לשון מנין, מ"מ מהא דלא נקט הכתוב לשון אחר מוכח שכוונתו גם מלשון נשיאה והגבהה), כי ענין המסירות נפש הוא למעלה מהשכל שבראש³⁶. ויתירה מזו, ע"פ מ"ש במ"א³⁷ שאו את ראש גו' לגולגולתם, מוכח, שהנשיאה והגבהה היא למעלה גם מבחי' הגולגולת המקיפה את הראש³⁸. דזהו מה שענין המסירות נפש הוא למעלה מכל העינים.

אמנם, אף שעבודת האדם בזה מלמטה למעלה היא עבודה נעלית ביותר, ענין המסירות נפש, בכל זאת צריך להיות גם המשכה מלמעלה. וזהו ענין מחצית השקל, מחצית דוקא (ולא דבר שלם), כי האדם העובד גם בעבודה הכי

31 ראה בר"פ"א, ד.
 32 פי"ד ופלא"א. וראה סה"מ הי"ש"ת ע' 61 בהערה.
 33 ברכות לד, ב.
 34 הלי' תשובה פ"ז ה"ד.
 35 פ"ב. וראה סה"מ עטר"ת ריש ע' רעט.
 36 ראה תו"א שבהערה 15. ובכ"מ.
 37 במדבר א, ב.
 38 ראה לקו"ת ר"פ במדבר. ובכ"מ.

26 אוה"ח תשא ל, יג בשם הזהר. רד"ה זה תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ע' קמו). תרס"ה (סה"מ תרס"ה ע' קפט). פר"ת (סה"מ פר"ת ע' רסג). ד"ה זה תשל"ב (סה"מ ד' פרשיות ח"א ע' ק). רד"ה זה תשל"ה (שם ע' קיב). דש"פ תשא תשמ"ה (סה"מ שמות ח"ב ע' רסד).
 27 תהלים יט, ט.
 28 ראה תענית ל, א.
 29 קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.
 30 ראה תו"א מג"א צט, ב. ובכ"מ.

נעלית, הוא רק מחצית, ובשביל להשלים הענין צ"ל המשכת המחצית מלמעלה. וזהו גם מה שמחצית השקל היא עשר גרה, היינו שלימות העבודה, דעשר הוא מספר שלם (כמבואר בכמה מקומות³⁹), ועד שגם בעשר ספירות דאצילות איתא בספר יצירה⁴⁰ שהם עשר ולא תשע עשר ולא אחד עשר, ומ"מ הרי זה בבחי' מחצית בלבד להיות שצ"ל ההמשכה מלמעלה [ובעבודת האדם יש לומר⁴¹, דמה שכל העבודה ושלימותה נקראת רק מחצית, הוא כדי שכל אחד מישראל ידע שבשביל שיבוא לשלימות העבודה צ"ל עמו עוד אחד מישראל, וכאשר הוא לבדו הרי הוא רק בבחי' מחצית]. אלא שע"י שלימות העבודה מלמטה בכל העשר ספירות, עשר גרה, ממשיכים מלמעלה המחצית דלמעלה, שיהי' שקל שלם. וכמ"ש⁴² עשה לך שתי חצוצרות, ופירש הרב המגיד ז"ל (באור תורה שלו⁴³) שתי חצוצרות שתי חצאי צורות, שהקב"ה וכנסת ישראל הם כמו ב' חצאי צורות כביכול, דישראל וקוב"ה כולא חד⁴⁴ (וכמבואר הענין גם באור התורה תהילים לאדמו"ר הצ"צ⁴⁵). וזהו גם הטעם למה שנותנים מחצית השקל, אף שמחצית הוא לכאורה ענין של חסרון, דלא ככל עניני קדושה שצ"ל מלאים ושלימים דוקא (כנ"ל), כי מכיון שעבודת האדם בכלל היא רק בבחי' מחצית לגבי ההמשכה שמלמעלה, לכן ענין זה צריך להשתקף (זיך אַפְּשִׁיגְלֵעוֹן) באחת ממצוות התורה, והיא מצות מחצית השקל.

והנה הגם שענין מחצית השקל כפשוטו הי' רק בזמן שבית המקדש הי' קיים, מ"מ הרי מבואר בשולחן ערוך⁴⁶ שענין מחצית השקל ישנו גם עתה בתענית אסתר. ובשנה זו ענין זה הוא שלשה ימים לפני פורים, משום שתענית אסתר הוא נדחה. ויהי רצון שע"י הדיבור בענין שקלים, והקריאה דפ' שקלים בשבת מברכים וערב ר"ח אדר, נבוא בקרוב ממש לענין תענית אסתר נדחה ממש, שידחה לגמרי ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים⁴⁷. ויש

תשצ) ואילך. פרק תה (ע' תתלב) ואילך.

46) אור"ח סתרצ"ד ס"א.

47) ל' הכתוב – זכר'י ח, יט. ראה רמב"ם סוף הל' תעניות. וראה (בנדר"ד) גם שיחת תענית אסתר תשמ"ב (התוועדויות תשמ"ב ח"ב ע' 933). תענית אסתר (מוקדם) תשמ"ג (התוועדויות תשמ"ג ח"ב ע' 1027). וראה ה"כותרת" לשיחת תענית אסתר תשמ"ח (סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 292). ולהעיר משיחת תענית אסתר תשמ"ו (שיחות קודש תשמ"ו ח"ב ע' 816. התוועדויות תשמ"ו ח"ב ס"ע 6-695).

39) ראה לקו"ת שה"ש ז, ד ואילך. ובכ"מ.

40) פ"א מ"ז.

41) ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 189. שיחת ש"פ ויקהל תשנ"ב (סה"ש תשנ"ב ח"ב ע' 440).

42) בהעלותך י, ב.

43) מה, ד ואילך (בהוצאת קה"ת, תש"מ ואילך – סימן קלד).

44) ראה זח"ג עג, א.

45) יהל אור ס"ע שנו ואילך. וראה גם אוה"ת תשא שם ע' א'תתמח. בהעלותך ע' ססט"ע. ובארוכה – המשך תער"ב ח"ב פרק שפד (ע')

לומר ע"ד הצחות דזהו גם ענין מיסמך גאולה לגאולה⁴⁸, דהגאולה נסמכת אל הדיבור אודות הגאולה, ומהדיבור בהגאולה עתה באים מיד אל הגאולה, דאז יהי שלימות התורה ושלימות עם ישראל ושלימות ארץ ישראל, שרוקדים (מ'טאנצט אַרײן) יחד אל הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ויוצאים מן הגלות בנערינו ובזקנינו בבנינו ובבנותינו⁴⁹, קהל גדול יבואו הנה⁵⁰, לארץ הקודש, ארץ אשר גו' תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה⁵¹, ולירושלים עיר הקודש, ולהר הבית, בכיאת משיח צדקנו, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו, במהרה בימינו ממש.

50) ע"פ ירמיה לא, ז-ח.

51) עקב יא, יב.

48) מגילה ג, ב.

49) בא י, ט.

בס"ד. התוועדות ש"פ משפטים, פ' שקלים,
מבה"ח וער"ח אדר ה'תשמ"ז

הנחה בלתי מוגה

— שיחה א' —

א. היום הוא שבת פרשת שקלים, ש"באחד באדר משמיעין על השקלים¹, וכמבואר במשנה וגמרא ופוסקים, ראשונים ואחרונים. ומכיון ש"כל ישראל בחזקת כשרות"² – בודאי שעיינו היום בספרים ולמדו זאת (ו"אותיות מאירות"³) – בהתאם להחיוב ללמוד הלכות היום ("הלכות החג בחג"⁴), או עכ"פ – עוד ישלימו זאת ברגעים ושעות האחרונים שנשארו עד סיום ש"פ שקלים.

והנה, ענין זה הי' בזמן שבית המקדש הי' קיים, שאז הי' כל אחד מישראל תורם מחצית השקל עבור קרבנות ציבור⁵; וגם בזמן הזה שאין את בית המקדש, מנהג ישראל לקרוא בשבת מברכים חודש אדר (או שבת ראש חודש אדר, אם ראש חודש חל בשבת) את פרשת שקלים⁶ (נוסף על פרשת השבוע).

כן הוא בכל שנה ושנה; ובשנה זו מיתוסף שזהו בסמיכות לראש חודש אדר, שבו מכריזין על השקלים. ובמילא, בשנה זו מתבטא ופועל הענין דשקלים גם על תפילת מנחה דש"פ שקלים, שהרי אין אומרים "צדקתך צדק" במנחה⁷ מפני שהלילה פועל על היום שלפני זה.

[וכמדובר כמה פעמים⁸, שאי אפשר לומר שזה שאין אומרים היום "צדקתך צדק" (או בכלל העדר אמירת תחנון בשבת ויו"ט וכו') הוא חסרון, שהרי אי אפשר לומר שכאשר נמצאים ביום נעלה, כמו ערב ראש חודש – באה התורה "להעניש" יהודי, שיחסרו לו אז הפעולות הנפעלות ע"י אמירת "צדקתך צדק" (ותחנון); היתכן לומר שכשנמצאים ביום כמו ערב ראש חודש – באים להעניש יהודי?!

אלא בודאי הפירוש הוא – שאדרבה: אז נפעלות הפעולות באופן נעלה יותר – בכח התורה, מצד מעלת היום, שאז הרי זה בודאי בתכלית השלימות, ולא רק בכח האדם ע"י אמירת תחנון, כבשאר הימים, שאז זה תלוי באופן האמירה, הכוונה וכו'.

(5) שקלים פ"ד מ"א.

(6) חינוך מצוה קה.

(7) טור או"ח סרצ"ב. מג"א שם סק"ג. שו"ע אדה"ז

שם ס"ז.

(8) לקו"ש חיד"ס ע"ב 401-2. חט"ו ע' 546. חל"ב

ע' 75. ועוד.

(1) שקלים פ"א מ"א. מגילה כט, סע"א. רמב"ם הל' שקלים פ"א ה"ט.

(2) ראה רמב"ם הל' קידוה"ח פ"ב ה"ב.

(3) ראה של"ה קצא, ב. מגדל עוז הל' אישות פ"ד

ה"ט. סה"מ תש"א ע' 17.

(4) מגילה ד, א. וש"נ.

ועד שנפעל גם בהפטרת השבת, שנוסף להפטרת ש"פ שקלים – אומרים גם פסוקים הקשורים עם "מחר חודש" (שזהו עוד לפני תפילת מוסף של שבת).

ב. ויש לקשר זה גם עם פרשת משפטים:

כללות ענין המשפטים הוא ענין המצוות, ובמצוות גופא יש חילוקים, ועד למצוה כללית – ע"ד מחצית השקל, שהוא ענין עיקרי במשפטים וכו'. [והרי מחצית השקל הוא בגדר "משפט" ולא "חוק" (גם ע"פ נגלה), שהרי במאחז"ל⁹ אודות חוקים לא נזכר מחצית השקל (אף שבתחילה "תמה משה וכו'"¹⁰)].

ובפרט בקביעות שנה זו, ששניהם (פרשת שקלים ופרשת משפטים) חלים בשבת אחת, דמובן שאז ההדגשה היא ביתר שאת וביתר עוז.

ג. כללות ענין שבת מברכים אדר קשור גם עם הענין העיקרי באדר – חג הפורים:

בנוגע לפורים וחנוכה מצינו שישנם כמה ענינים שבהם משתווים (לא רק בזה ששניהם מצוות מדרבנן, שהרי יש עוד מצוות דרבנן, אלא רואים שבכמה ענינים משתווים דוקא חנוכה ופורים), ואעפ"כ הרי חלוקים הם בזמניהם, וכן בהלכות, ועד לענינים עיקריים בהלכות.

ואף שבשניהם אומרים בנוסח התפילה "ועל הניסים ועל הפורקן ועל הגבורות ועל התשועות ועל הנפלאות שעשית לאבותינו בימים ההם בזמן הזה", ובשניהם מסיימים את הנוסח ב"להודות ולהלל לשמך הגדול" (לא האותיות (הלשון), אלא התוכן) – אעפ"כ יש חילוק עיקרי ביניהם, שגזירת היוונים היתה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך"¹¹, ועיקר ההצלה הי' בנוגע לנשמות דבני ישראל; משא"כ גזירת המן היתה "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים"¹², ועיקר הנס הי' בנוגע לגופים דבני ישראל¹³.

ובזה מודגשת מעלת הגוף, ועבודת ה' דוקא בגשמיות.

וזה מתבטא ג"כ בפרשת משפטים, שהמצוה הראשונה היא "כי תקנה עבד עברי גו"¹⁴. דאף שלכאורה הרי מציאות כזו אינה מצויה כל כך, ועד שלא רק שברוב הפעמים אינו כך, והיינו שבטל ברוב, אלא יתירה מזה וכו', ובפרט שהלשון הוא "כי תקנה", היינו שזהו תנאי – שכאשר תהי' מציאות כזו שאינה מצויה יש לעבוד בו באופן מסויים (ולא כעבד כנעני) וזמן מסויים וכו' – אעפ"כ הרי זו המצוה הראשונה בפרשת משפטים, מיד לאחר מתן תורה.

(9) ראה יומא סז, ב.

(10) תוד"ה זאת – חולין מב, סע"א.

(11) נוסח הודאת "ועל הנסים" לחנוכה.

(12) נוסח הודאת "ועל הנסים" לפורים (מאסתר ג,

(ג).

(13) ראה לבוש – הובא בב"ח וט"ז או"ח ר"ס עת"ר.

וראה סה"מ תרפ"א ע' קצא. תש"ח ע' 118.

(14) כא, ב.

ומכיון שכן, מובן שזו הוכחה שזוהי הכוונה וההתחלה, שע"ז באות אח"כ כל המצוות שלאחרי זה – שכולן קשורות עם גשמיות, כמודגש בדין עבד עברי.

ד. ויש לקשר זה גם עם פרשת שקלים:

מצות מחצית השקל ענינה "לכפר על נפשותיכם"¹⁵, ובאופן שמקיפה ("נעמט אָרום") את כולם: "העשיר לא ירבה והדל לא ימעטי"¹⁵, כולל עשיר ועני בדעת¹⁶.

והכפרה היא על חטא העגל, דכשבאו למתן תורה "פסקה זוהמתן"¹⁷, ואח"כ "חזרה זוהמתן"¹⁸ ע"י חטא העגל.

והרי חטא העגל הוא ענין המקיף ("נעמט אָרום") את כל הדורות, ועד שזה מעורר זעקה ("געוואַלד געשריי") – "וביום פקדי ופקדתי"¹⁹, שזה נוגע לכל הדורות!²⁰

ועד"ז קיבלו מצוה שקשורה עם כל הדורות – מחצית השקל. דאף שבטלו הקרבנות, הרי "תפילות במקום קרבנות תיקנום"²¹, ועד"ז בנוגע למצות מחצית השקל.

וכמו כן במחצית השקל מודגשת האחדות דכל בני ישראל – ואחדות גשמית (ע"י מטבע גשמי) – כי כל אחד מישראל מביא רק "מחצית" של שקל, ובכדי שזה יהי' שקל שלם הוא זקוק לעוד יהודי²². וענין זה הוא ענין הכי עיקרי במחצית השקל, עד כדי כך, שהדין הוא ש"אינו נותנו (מחצית השקל) בפעמים רבות היום מעט ולמחר מעט אלא נותנו כולו כאחת בפעם אחת"²³, אף שבכלל "זריזין מקדימין למצוות"²⁴,

[וכפי שמבאר אדמו"ר הזקן²⁵ בגודל מעלת נתינת הצדקה כאשר זה נעשה פעמים רבות בסכומים קטנים, במקום לחכות ולתת סכום גדול בבת אחת, ואודות הזריזות שצריכה להיות בנתינת הצדקה, כמו "זריזותי דאברהם אבינו ע"ה (ש) היא העומדת לעד לנו ולבנינו עד עולם כי העקידה עצמה אינה נחשבת כל כך לנסיון גדול לערך מעלת אברהם אבינו ע"ה כו". ולהעיר, שאע"פ ש"האומר סלע זו לצדקה בשביל שיחי בני הרי זה צדיק גמור"²⁶ – אינו צריך לתת את כל הסלע בבת אחת].

ומכל זה מובן מעלת הגוף. וכידוע הסיפור אודות אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע [וכמדומני – כפי זכרוני – זה נדפס בכמה מקומות]²⁷, שהפשיל את שרוולו ("פאַרקאַטשעט דעם

15) תשא ל, טו.

16) ראה נדרים מא, רע"א. כתובות סח, א.

17) שבת קמו, א. זח"א נב, ב. ככו, ב. ח"ב קצג, סע"ב.

18) זהר שם. וראה תניא ספלו"ו.

19) תשא לב, לד.

20) ראה פרש"י עה"פ (מסנהדרין קב, א).

21) ראה ברכות כו, ב. טושו"ע (ודאדה"ז) סצ"ח ס"ד.

22) ראה גם לקו"ש ח"ב ס"ע 189-90. ועוד.

23) רמב"ם ריש הלי' שקלים. וראה לקו"ש חט"ז ע'

384. וש"נ.

24) פסחים ד, א. ר"ה לב, ב. יומא כה, ב. תנחומא

וירא כב, ועוד.

25) אגה"ק סכ"א.

26) ר"ה ח, סע"א-ב.

27) ראה שיחות: יום שמח"ת תשי"ג (שיחות קודש

(ברוקלין, תש"ס) ע' 59; שמחת בית השואבה תשי"ז

(שיחות קודש (ברוקלין, תש"ע) ע' 17). אגרות קודש

אדמו"ר מלך המשיח שליט"א ח"ו ע' שכב. וראה

שם ח"ו ע' סב. ח"י ע' ר. שיחות: י"ג תמוז תשי"א

אַרבל"ח) והראה על ידו לכ"ק מו"ח אדמו"ר: ראה כמה יקר הוא הגוף שעבורו נשפכו ("געגאַסן") כל כך הרבה תורה ומצוות.

ואף שמדובר בידו של אדמו"ר נ"ע, אעפ"כ מכיון שהראה את זה לכ"ק מו"ח אדמו"ר, וכ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר זאת, וציוה לפרסם, במילא מובן שתוכן הדברים אודות יוקר הגוף הגשמי הוא לא רק בנוגע לאדמו"ר נ"ע, וכן בנו כ"ק מו"ח אדמו"ר (שאמר לו את הדברים), אלא גם לאנשים כערכנו, כלומר – בנוגע לגוף ויד הגשמי של כל אחד ואחת מישראל²⁸.

ומובן גודל השמחה שצריך להיות מכך!

ה. והלימוד משבת שקלים צריך להימשך על כל ימי השנה. כמדובר כמה פעמים²⁹, דאע"פ שפרשת שקלים היא "אחת בשנה"³⁰ – הרי הפירוש בזה אינו שזהו "אחת" ונפרד משאר ימי השנה, אלא אדרבה: ה"אחת" נמשך "בשנה", עד שזה פועל שכל יום מהשנה נעשה "אחת בשנה" בענין זה.

ומכיון שישנם כל ענינים אלו בשבת זו – פרשת שקלים, מברכים אדר, שתוכן היות שבו ("זיין יו"ט'דיקער תוכן") הוא פורים, ופרשת משפטים – דבר ודאי הוא ש"איני מבקש . . אלא לפי כחן"³¹, וניתנו ליהודי הכחות לנצל זאת בפועל.

ולנצל זאת כפי שהקב"ה רוצה – כדבעי ובשלימות, כולל גם – בשמחה ובטוב לבב [ענינם של ימי הפורים וחודש אדר – "ימי משתה ושמחה"³², "החודש אשר נהפך . . לשמחה"³², שלכן "משנכנס אדר מרבים בשמחה"³³ (והביאור בזה – ע"פ האמור לעיל – שבימי הפורים מודגשת בעיקר מעלת הגוף)], כמ"ש³⁴ "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב", וכמ"ש אדמו"ר הזקן³⁵ על כך "ונודע לכל פירוש האר"י ז"ל³⁶ על פסוק זה".

ואף שלכאורה הרי מקורו מהאריז"ל, וישנם כאלו שלא למדו את זה (ואף שאדמו"ר הזקן כתב זאת בתניא – הרי ישנם כאלו שעדיין לא למדו תניא) וא"כ מנין זה ידוע להם? ויתירה מזו: ישנם כאלו שבכלל לא נודע להם אודות האריז"ל (ואודות אדמו"ר הזקן)!

(30) ל' הכתוב – ס"פ תצוה (ל, י). אחרי טז, לד.

(31) תנחומא נשא יא. במדב"ר פי"ב, ג.

(32) אסתר ט, כב.

(33) תענית כט, סע"א.

(34) תבוא כח, מז.

(35) פכ"ו (לג, רע"א).

(36) ראה שער רוה"ק דרוש ג. שער המצוות בהקדמה.

(שיחות קודש (ברוקלין, תשנ"ט) ע' 303); ש"פ בשלח תשי"ד (שיחות קודש (ברוקלין, תש"ט) ע' 209). וראה גם אגרות-קודש שם ח"ג ע' רצז. ע' שדמ. ח"ד ע' שמא. שיחת י"ב תמוז תשי"י (שיחות קודש (ברוקלין, תשנ"ח) ע' 110).

(28) ראה "היום יום" כט אלול, ער"ה.

(29) ראה שיחת ש"פ וראה תשמ"ו (לקו"ש חכ"ו ע' 313). ובכ"מ. וראה לקו"ת ברכה צח, ב.

ובפרט שאדמו"ר הזקן מביא כאן את התואר הנפלא "האר"י ז"ל" – ר"ת "האלקי אדוננו רבינו יצחק זכרונו לברכה" (שהרי יש כמה אופנים לכתוב את השם, כמו רבינו יצחק לוריא). וכידוע מ"ש הרח"ו בהקדמתו לשער ההקדמות (נדפס בהוספה לקונטרס עץ החיים³⁷) שהאר"יז"ל קיבל מאליהו הנביא, עם עוד כמה ענינים נפלאים [וכרגיל – שדוקא לענינים הכי פשוטים אין משימים לב כראוי], כמ"ש גם בתורה אור³⁸; אבל התואר "האר"י ז"ל" מדגיש עוד ענין נעלה יותר: לא רק כפי שהאר"יז"ל הוא מקבל מאליהו הנביא, אלא כפי שהוא "אלקי אדוננו וכו".

ומכיון שאדמו"ר הזקן משתמש כאן בתניא בתואר זה – מובן שזהו בתכלית הדיוק. שלא כדעת הטועים, שמביאים ראשי תיבות בכדי לחסוך מקום ולכתוב בקיצור, אלא זה נוגע לתוכן הענין. כפי שרואים בפועל, שבמקומות שבהם נוגע לכתוב את התיבה בפירוש – כותבים זאת בפירוש ולא בר"ת.

וכפי שרואים את החילוק גם בהלכה – שבשטר ע"פ דין תורה יש מקרים שבהם אין כותבים שמות בר"ת, אלא צריכים לכתבם בפירוש, ועד שצריכים לכתוב שם שיש בו יו"ד ואח"כ ה', ולא לכתוב יו"ד עם גרש (כדרך הרגיל)³⁹.

ולפי זה מובן, שמכיון שאדמו"ר הזקן כותב כאן "האר"י ז"ל" דוקא בר"ת ובתואר זה, זהו בתכלית הדיוק. ובפרט כשרואים שבמקומות אחרים הוא כותב זאת באופן אחר.

ועפ"ז מתחזקת השאלה: כיצד אפשר לומר ש"נודע לכל פירוש האר"י ז"ל על פסוק זה" [שמלשון זה מובן שהפירוש הוא חידוש של האר"יז"ל, תורתו, ולא פירוש שהאר"יז"ל לקח מקודמיו, כי אז ה' אדמו"ר הזקן מביאו מהם ולא מהאר"יז"ל] – כשישנם כאלו שאינם יודעים מזה, ועאכו"כ שאינם יודעים אודות "האר"י ז"ל" כפי שהוא נמצא בתכלית העילוי כמרומו בר"ת אלו ("האלקי אדוננו כו")!?

ומכיון שאדמו"ר הזקן כותב ש"נודע לכל" בוודאות, כוונתו היתה בפשטות (בלי "פשט'לאך") – שכך היא המציאות לאמיתתה, ואין ענין יוצא מידי פשוטו; ובפרט ע"פ הידוע שספר התניא הוא תורה שבכתב של חסידות⁴⁰ – שבנוגע לתורה שבכתב הכלל הוא ש"אין מקרא יוצא מידי פשוטו"⁴¹.

והביאור, ש"נודע לכל פירוש האר"י ז"ל על פסוק זה" – מצד עצם הנשמה, וממנו נמשך גם לגוף הגשמי (ורק שאצל כמה אין זה בידיעה לעת עתה, מצד התלכשות הנשמה בגוף). ובדוגמת מ"ש בדניאל⁴² שרק הוא ראה את המראה, משא"כ חגי זכרי' ומלאכי לא

40) אגרות-קודש אדמו"ר מהור"י צ"ד ע' רסא.

וראה לקו"ש ח"כ ע' 182 ואילך. ובכ"מ.

41) שבת סג, א. וש"נ.

42) י, ז.

37) ע' 78.

38) תולדות כ, ב.

39) ראה שו"ע אה"ע סק"ט סכ"ג ואילך.

ראו, אבל "אע"ג דאינהו לא חזו – מזלייהו חזו"⁴³, ומשום זה נפלה עליהם חרדה גדולה – על הגוף הגשמי (ולא רק על היד, אלא בכל הגוף היתה חרדה, והיינו כל מציאותם). ומכיון ש"אין . . . איתנו יודע עד מה"⁴⁴ – יתכן שאדמו"ר הזקן פתח את הצינור שפירוש האריז"ל יהי "נודע לכל", מצד מזל הנשמה וגוף הגשמי, כך שכאו"א מבין שהדרך הנכונה לעבוד את ה' היא רק מתוך שמחה ובטוב לבב.

[ומובן, שגם הביאור בזה מובן לכל, דאם לא כן הרי אין זה "נודע לכל". ובדוגמת התורה, דאף ש"מן השמים השמיעך גו"⁴⁵, הרי הכוונה היא שתהי' למטה דוקא, ולכן במתן תורה לא עלו למעלה⁴⁶ אלא "וירד ה' על הר סיני"⁴⁷, ותורה "לא בשמים היא"⁴⁸, ועד כמ"ש בנגלה⁴⁹ שהקב"ה אומר למלאכים בואו ונשמע מתי קבעו ראש חודש בבית דין של מטה, וכן כסיפור הגמרא⁵⁰ "מאן נוכח, נוכח רבה בר נחמני", כי כאשר "קא מיפלגי במתיבתא דרקיעא" – רצו נשמה בגוף דוקא (והשאלה היא רק מתי הוא נחשב עדיין לנשמה בגוף וכו')⁵¹].

ו. ולימוד הנ"ל הוא לימוד נצחי, אפילו לגבי הנצחיות של שאר כל התורה ומצוות, שבודאי כולם נצחיים (כמבואר בתניא פרק י"ז), אבל אעפ"כ אמרו חז"ל⁵² ש"כל המועדים עתידין ליבטל חוץ מפורים" [ולדעה אחת – "אף יום הכיפורים"⁵³, אבל לכולי עלא זה כתוב על פורים (והרמב"ם פוסק רק בנוגע לפורים, כדלקמן)],

וכפי שפסק הרמב"ם להלכה⁵⁴ [שזהו ג"כ "נודע לכל", כמ"ש הרמב"ם בהקדמתו לספרו שהוא כותב "דינים גלויין לכל לקטן ולגדול"] ש"ימי הפורים לא יבטלו שנאמר⁵⁵ וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם".

והרי החילוק בין פורים ושאר המועדים אינו רק חילוק לעתיד לבוא (כאשר כל המועדים בטלים חוץ מפורים), אלא חילוק בעצם המועדים, כפי שניתנו מלכתחילה: כל המועדים ניתנו מלכתחילה באופן שתוקפם ונצחיותם הוא "כשרגא בטיהרא"⁵⁶ לגבי

51) ראה כס"מ לרמב"ם ה' טומאת צרעת ספ"ב. וראה לקו"ת תזריע כד, ד. מאמרי אדה"ז הנחות הר"פ ע' קנו. לקו"ש ח"י"ב ע' 68.
52) מדרש משלי פ"ט, ב. ל"ש משלי רמז תקמד. פדר"א פמ"ט. וראה תו"א מג"א צ, ד ואילך. (הוספות) קטז, א ואילך. ועוד.
53) ראה גם פדר"א פמ"ו ובהגהות הרד"ל שם (אות מח). וש"נ.
54) סוף ה' מגילה.
55) אסתר ט, כח.
56) ל' חז"ל – חולין ס, ב.

43) מגילה ג, א. וש"נ.
44) ל' הכתוב – תהלים עד, ט.
45) ואתחנן ד, לו.
46) ראה סה"מ תרנ"ה ע' קפח. תרצ"ז ע' 283. ה"ש"ת ע' 114. רד"ה וירד הוי' על הר סיני תשכ"ז (סה"מ שבועות ע' רלו). וש"נ.
47) יתרו יט, כ.
48) נצבים ל, יב. ב"מ נט, ב.
49) דב"ר פ"ב, יד. וראה שמו"ר פט"ו, ב. ירושלמי ר"ה פ"א ה"ג.
50) ב"מ פו, א.

הגילוי דלעתיד לבוא; משא"כ בפורים לכתחילה יש תוקף ונצחיות שמאיר גם כאשר ישנו הגילוי דלעתיד לבוא⁵⁷.

ז. ויהי רצון, שמהדיבור בכל ענינים אלו ייצא בפועל – ש"באחד באדר משמיעין על השקלים", שאיתם קונים את קרבנות הציבור,

שלוה הרי זקוקים לבית המקדש השלישי, "בית . . . מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות"⁵⁸, "ושם נעשה לפניך . . . כמצות רצונך"⁵⁹, ולפני זה – זקוקים למחצית השקל של כל בני ישראל, שעמהם קונים את הקרבנות ציבור, כולל קרבן התמיד, כי אם אין את השתתפות הציבור בזה – אין זה קרבן התמיד.

ולכן מובן, שכל הענינים צריכים להיות במהרה בימינו ממש, כי הם תלויים זה בזה.

ועאכו"כ שלפני זה צריך להיות ענין התשובה – כפסק דין הרמב"ם⁶⁰ (בשיעור דיום השבת קודש זה, אשר גם בענין זה חלה תורת אדמו"ר הזקן⁶¹ ש"צריכים לחיות עם הזמן") "הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה . . . ומיד הן נגאלין"; כבר עכשיו צריך להיות ענין התשובה, כי לכל הדעות וע"פ כל הסימנים בסיום מסכת סוטה נמצאים כבר בסיום הגלות. ומכיון שתשובה היא "בשעתא חדא וברגעא חדא"⁶², שהרי ע"י הרהור תשובה נעשה צדיק⁶³ גמור⁶⁴ – בודאי ש"מיד הן נגאלין", תיכף ומיד ממש.

א"י, ישנם יהודים הצועקים שאינם שייכים לזה (תשובה) – זהו רק מצד גילוי הנשמה שלהם, אבל מצד הגוף ומזל שבנשמה שלהם, יש לזה שייכות לכל בני ישראל, "נודע לכל"; וכפי שהי' בנס פורים – "מנער ועד זקן טף ונשים", כולל קטני קטנים, אפילו תינוק בן יומו שזה עתה יצא לאויר העולם.

[בנוגע למצות "הקהל את העם האנשים והנשים והטף"⁶⁵ – אולי יכולים להיות אלו הטוענים ("וואָס דינגען זיך")⁶⁶ שהכוונה דוקא לטף שהגיע לגיל עלי' לרגל לירושלים, אבל לאו דוקא תינוק בן יומו. ועד"ז בנוגע לענינים אחרים – מצינו שטף וקטן פירושו עד שהגיע לגיל מצוות, או לגיל חינוך, או לגיל הליכה, אבל לאו דוקא תינוק בן יומו;

60) הלי' תשובה פ"ז ה"ה.

61) "היום יום" ב חשון.

62) ראה זח"א קכט, סע"א-ב.

63) קידושין מט, ב. רמב"ם הלי' אישות פ"ח ה"ה.

טושו"ע אה"ע סל"ח סל"א.

64) ע"פ גירסת האור זרוע סימן קיב.

65) וילך לא, יב.

66) ראה רמב"ן וילך שם, יג. וראה לקו"ש חכ"א ע'

489 הערה ד"ה גאָר קליינע קינדער. וש"נ.

57) ראה תו"א מג"א צ, ד. צד, א"ב. (הוספות) קיט, סע"ב. שערי אורה שער הפורים נז, א"ב. אוה"ת מג"א (קה"ת, תש"נ) ע' קמא. סה"מ תרכ"ו (קה"ת, תשמ"ט) ע' כט. סה"מ פורים ע' יז ואילך. שם ע' סא ואילך. ע' קיא ואילך. ועוד.

58) רמב"ם ריש הלי' ביהב"ח.

59) נוסח תפלת מוסף. ראה תו"ח ס"פ ויחי (צה [רלו], א. צו [רלו], ג"ד). אוה"ת ויחי (כרך ו) תתשכח, ב ואילך. המשך וככה תרל"ז (קה"ת, תשע"ג) פי"ז (ע' טו) ואילך. ועוד.

משא"כ גזירת המן – ובמילא ההצלה ונס דפורים – היתה "מנער ועד זקן טף ונשים", כולל תינוק בן יומו ממש [עובר הרי הוא "ירך אמו"⁶⁷, חלק מאמו; אבל מיד כשיצא לאויר העולם בתור מציאות בפני עצמו, גזירת המן כללה גם אותו]. וכמרומוז בזה שהגזירה היתה ב"יום אחד"⁶⁸ ועל "עם אחד"⁶⁹, שבזה נכללים כולם ביחד].

ויהי רצון, כאמור, שבמהרה בימינו ממש ובעגלא דידן (בלשון התרגום) נקריב את קרבנות הציבור שקונים עם מחצית השקל בבית המקדש השלישי, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"⁷⁰, לאחר שישנו ה"ויקחו לי – לשמי – תרומה"⁷¹, כפי שהולכים לקרוא תיכף בתפילת מנחה, בזמן "רעוא דרעוין"⁷².

– שיחה ב' –

ח. לפני המשך הביאור בהמדובר לעיל בענין פרשת שקלים (שידובר לקמן) – יש צורך והכרח לדבר אודות ענין אחר לגמרי, הקשור עם קיום הציווי⁷³ "והייתם נקיים מה' ומישראל", אשר מצד גודל ההכרח שבדבר, היתה אצלי שקלא וטריא אולי להתחיל את ההתוועדות בענין זה:

מחד גיסא – מכיון שיש ציווי מפורש בתורה "והייתם נקיים", שעל האדם לתרץ את עצמו ("פארענטפערן זיך"), יש להקדימו ככל האפשרי. ואף שזהו ענין פרטי, הרי אדרבה – הסדר הוא (כלשון הכתוב⁷⁴) "לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל", היינו, שתחילה צריך להיות "משפט עבדו", ענין פרטי השייך אליו, ואח"כ "משפט עמו ישראל", הוראות השייכות לכלל ישראל.

אבל לאידך גיסא – ישנו הענין ד"פותחין בברכה"⁷⁵ ופותחין באמת, ובנדון דידן, שפתיחת ההתוועדות צריכה להיות בענין של ברכה ואמת, שהוא ענין התורה, "אין טוב ברכה) אלא תורה"⁷⁶ ו"אין אמת אלא תורה"⁷⁷.

ולכן, היתה ההכרעה בזה – לפתוח בדברי תורה, שהרי הציבור אינו אשם שיצטרך לסבול ולהפסיד, ח"ו, את העילוי ד"פותחין בברכה"; אבל, מיד לאחר הפתיחה, בהזדמנות הראשונה, יש לקיים את הציווי ד"והייתם נקיים", ולאחרי כן – המשך ההתוועדות בעניני תורה, הן בהמשך להמדובר לעיל, והן שאר השיעורים כו'.

67) ב"ק עח, סע"ב. וראה חולין נח, א. ב"ק מז, א. שד"ח כללים מע' ע' כלל סב (כרך ג תרכה, א"ב). צפע"נ לסנהדרין פ, ב (בתוד"ה עובר).
68) אסתר ג, ח.
69) שם, יג.
70) תרומה כה, ח.
71) שם, ב ובפרש"י.
72) ראה זח"ב פח, סע"ב.
73) מטות לב, כב.
74) מלכים א ח, נט.
75) ע"פ פתיחת אגה"ק ס"א. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 641 הערה ד"ה פותחין בברכה. וש"נ.
76) אבות פ"ו מ"ג.
77) ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. וראה ברכות ה, ריש ע"ב.

ט. ובהקדמה:

בכל קהילה וקהילה בישראל ישנם רבנים, וכל רב הוא "מרא דאתרא", כלומר, בעל הבית במקום זה – בב' הקצוות: (א) אנשי הקהילה והעיר חייבים לשמוע ולקיים את הוראותיו של הרב; (ב) על הרב מוטלת האחריות על הנעשה בקהילה ובעיר כו', עד כדי כך, שהתורה אומרת "ואשימם בראשיכם"⁷⁸, "חסר יו"ד, לומר שאשמותיהם של ישראל תלויות בראשי דייניהם שהי' להם למחות ולכוון אותם לדרך הישרה"⁷⁹.

מי הם ה"רבנים" – אלו שיש להם סמיכה לרבנות, לא רק על הנייר... אלא שהוסמך להורות הלכה – "יורה יורה", "ידין ידין"⁸⁰ – ע"י רבנים שהוסמכו ע"י רבנים שלפני זה, איש מפי איש כו' עד משה רבינו.

ולא עוד, אלא שגם לאחר קבלת הסמיכה צריך להיות שימוש חכמים – לא השימוש ד"מובלינא מאני' אבתרי' לבי מסותא"⁸¹ (להוליך כליו לבית המרחץ)... כי אם, שימוש בפסקי הלכות, כלומר, לעמוד אצל הרב ולראות כיצד פוסק שאלות הלכה למעשה בפועל, כדברי הגמרא⁸² "אין למדין הלכה לא מפי לימוד כו' עד שיאמרו לו הלכה למעשה".

ועד כדי כך נוגע ומוכרח שימוש חכמים – כדברי הגמרא במסכת סוטה⁸³ "אפילו קורא ושונה ולא שימש תלמידי חכמים זהו עם הארץ!"

כלומר, שימוש תלמידי חכמים אינו רק מעלה נוספת ברבנות, היינו, שישנם חילוקי דרגות בתוקף הרבנות: יש מי שהוסמך רק לעניני איסור והיתר, "יורה יורה", ויש מי שהוסמך גם ל"ידין ידין", ויש מי שגם שימש תלמידי חכמים – אלא, אם לא שימש תלמידי חכמים אינו רב, כי אם עם הארץ!

יתכן שהוא אמנם למדן גדול, בקי בש"ס ופוסקים וכו', אבל, כל זה אינו שייך לפסקי הלכות, שכן, התורה קובעת שבנוגע לפסקי הלכות גדרו כ"עם הארץ!"

ופשוט, שכאשר יהודי שאין לו שימוש ברבנות, ועאכו"כ אם גם סמיכה ד"יורה יורה" ו"ידין ידין" אין לו, מעיז להתערב בענינים השייכים לרבנים (פסקי דינים וכיו"ב) – הרי זה לא רק היפך התורה, אלא גם היפך האנושיות לגמרי!

י. זאת ועוד – בנוגע לרבני קהילה זו, קהילת קודש דשכונת קראון הייטס:

ברוב הקהילות, בניו יורק וכיו"ב, ישנם אנשים אחדים (עסקנים, פרנסים וכיו"ב) שהם בוחרים את רב הקהילה, ובמשך הזמן, כשרואים את הנהגתו של הרב בפועל, מתברר אם מינוי זה הוא בהתאם לרצון הקהל וכו'.

(81) עירובין כו, ב. וש"נ.

(82) ב"ב קל, ב.

(83) כב, א.

(78) דברים א, יג.

(79) פרש"י עה"פ.

(80) ראה סנהדרין ה, סע"א.

לעומת זאת – מהקהילות היחידות שבהם נבחרו הרבנים ע"י הציבור כולו, הרי זו קהילת קראון הייטס, שכל אנשי הקהילה נקראו להשתתף אישית בבחירות, ורובא דרובא נענו לקריאה זו, ובאו כולם למקום קדוש, בית הכנסת ובית המדרש, ובמיוחד – בית הכנסת ובית המדרש של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ושם בחרו בעצמם את הרבנים⁸⁴ – עובדה שמעניקה לרבנים תוקף הכי חזק שאין למעלה ממנו⁸⁵.

ומכיון שכן, הרי אף א' מאנשי הקהילה אינו יכול לבוא ולומר: רב פלוני אינו מוצא חן בעיניי, אינני אוהז ממנו, וכיו"ב – בה בשעה שרובא דרובא של אנשי הקהילה בחרו בו לרבה של הקהילה, אפילו אם הוא בעצמו לא השתתף בבחירות (ואדרבה – התנגד לבחירות, ועשה את כל המאמצים לנסות לבטלם, כידוע ומפורסם⁸⁶, ואין כאן המקום להיכנס לכל זה).

וכמפורש בגמרא⁸⁷ – "ירובעל בדורו כמשה בדורו . . יפתח בדורו כשמואל בדורו . . נתמנה פרנס על הציבור הרי הוא כאביר שבאבירים . . אין לך לילך אלא אצל שופט שבימך!"

ולהעיר: בתקופה האחרונה היתה התעוררות מיוחדת⁸⁸ אודות קיום הוראת המשנה⁸⁹ "עשה לך רב". ועכשיו נתברר עד כמה מוכרח הדבר – בבחי' "ניבא ולא ידע מה ניבא"⁹⁰ – להישמע להוראותיו של הרב, כולל – אלה שהתנגדו לבחירות לרבנים, שגם הם צריכים להיות כפופים למרותם של הרבנים (ובפרט שהם בעצמם השתדלו ועסקו בפרסום ההתעוררות בענין "עשה לך רב"), ובנדון דידן, לא הרב שבחר לעצמו, אלא, לכל לראש, הרב שנבחר צ"י הציבור, "אביר שבאבירים!"

וכאמור, אין כל נפקא מינה אם עובדה זו היא לפי רוחם אם לאו (שא' אומר שהוא מרוצה מהרב ("מיר געפעלט יע דער רב") וא' אומר שאינו מרוצה מהרב ("מיר געפעלט ניט דער רב")) – כשם שלא שאלו אצלם בנוגע לנתינת עשרת הדברות, תרי"ג מצוות התורה, ו"כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש"⁹¹ – עוד לפני שנולד הוא ואביו, וכן אלה שחינכוהו להתנהג בדרך זו; המציאות היא שרבנים אלה נבחרו ע"י רובא דרובא דאנשי הקהילה, וימשיכו לכהן ברבנות זו עד ביאת משיח!

ומה שיאמר ששמע מפלוני שאמר כך ופלוני אמר כך – הרי כל ה"פלוני"ס וכל ה"כ"ס" אינם חשובים לכלום לגבי הקב"ה! ואף אם יאמר שפלוני אמר ענין כנגד הרב,

(88) ראה שיחות: ש"פ דברים תשמ"ו (לקו"ש חכ"ט ע' 247 ואילך); ליל ג' דחה"ס שנה זו. ובכ"מ.
(89) אבות פ"א מ"ו. מט"ז.
(90) פרש"י ויגש מה, יח. שמות ב, ט.
(91) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. וראה לקו"ש ח"ט ע' 252 הערות 20-21. וש"נ.

(84) ראה יומן ד' ניסן תשמ"ו.
(85) ראה בארוכה שיחת ש"פ שלח תשמ"ו (לקו"ש חכ"ח ע' 255 ואילך).
(86) ראה גם "מאוצר המלך" ח"א ע' 2-201.
(87) ר"ה כה, ריש ע"ב.

הרי עליו לדעת שאותו פלוני עצמו יודה שאינו יכול לסתור מציאות של השולחן ערוך וכו', וכשפלוני יאמר כך וכך – ישיב "מהיכן דנתוני"92 וכו'.

ולהוסיף, שעצם הרעיון של התנגדות לבחירות לרבנים, והנסיון למנות רבנים ע"י שוחד וכיו"ב – תמוה ביותר, ובשתים:

(א) ישנם הטועים שהאיסור של שוחד אינו אלא על המקבל בלבד ("ושוחד לא תיקח"⁹³), אבל לאמיתתו של דבר, "כשם שהלוקח עובר בלא תעשה, כך הנותן, שנאמר⁹⁴ ולפני עור לא תתן מכשול"⁹⁵) (ומי שצוּעק אחרת – הרי זה סימן שקיבל שוחד כו').

(ב) ועוד וגם זה עיקר: שכונה זו היא השכונה של נשיא דורנו, אשר "מה להלן עומד ומשמש אף כאן עומד ומשמש"⁹⁶, וכפי שכתב⁹⁷ לאחר הסתלקות אביו, אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (שע"ז פסק גם בנוגע לעצמו⁹⁸) שנשיאי ישראל לא יעזבו ולא יפרדו מצאן מרעיתם, ובמילא, נשיא דורנו נמצא גם עכשיו בשכונה זו, ורואה כל הנעשה בה כו', ואצלו בודאי לא שייך כל המושג של "שוחד"!... ויעשה הכל כדי ששכונה זו תתנהל כראוי, וכל זה – בחסד וברחמים, כפתגמו הידוע⁹⁹ ע"ד אופן ההנהגה בחסד וברחמים דוקא.

יא. ע"פ האמור לעיל אודות התוקף של רבנים בכלל, ובפרט רבני קהילה ושכונה זו – הרי, מובן וגם פשוט, שבמקרה שמתעוררת שאלה בעניני הקהילה, בענין השייך לבית הכנסת (כדלקמן בנוגע לענינו) וכיו"ב, צריכים לפנות לרבני הקהילה ולעשות כהוראתם, וכאמור, עליהם מוטלת האחריות על כל עניני הקהילה. ובמילא, אין זה מעניני להתערב בענינים השייכים לרבנים.

אלא מאי, ישנם כאלה ש"סחבו" גם אותי ("אויך מיר האָט מען אַרײַנגעשלעפּט") לכל הענין, ולומדים כוונות פשטים ורמזים בדבריי, שבענין פלוני רצוני וכוונתי באופן כך וכך, ויתירה מזה, ישנם כאלה שאומרים בשמי דברים שלא היו ולא נבראו, כאילו הסכמתי לענין של השגת גבול, וכיו"ב בענינים שהם היפך השולחן ערוך, רחמנא ליצלן – הרי:

בנוגע לשקלא וטריא מהו רצוני וכוונתי כו' (גם אם נאמר שיש נפקא מינה מהו רצוני וכוונתי) – אינני זקוק שיפרשו את דבריי, שכן אינני ביישן ("איך בין ניט קיין

92 טושו"ע חו"מ סי"ד ס"ד.

93 פרשתנו כג, ח.

94 קדושים יט, יד.

95 רמב"ם הל' סנהדרין פכ"ג ה"ב.

96 סוטה יג, סע"ב.

97 אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' קמא.

וש"נ.

98 ראה גם שיחת יו"ד שבט תש"כ (לקו"ש ח"ו ע'

283). וש"נ. ד"ה ואתה תצוה תשמ"א (סה"מ שמות

ח"ב ריש ע' רלב).

99 שיחת שמח"ת תרצ"ג (אגרות-קודש אדמו"ר

מלך המשיח שליט"א ח"ג ע' שנג). "היום יום" כ חשון.

שעמעדיקער"); בענין שצריך אני לומר, אומר גלויות ומפורשות, כהוראת התורה¹⁰⁰ "לא תגורו מפני איש" (ובכלל – עזר ה' שהנני במעמד כזה שאינני תלוי בכסף של מישהו, כך שלכתחילה אין אצלי "לא תגורו גו", ויכולני לדבר בחפשויות מבלי צורך להתחשב באף אחד...), ובענינים שאינני מוצא לנכון לומר בפירושו, להזכיר שמות וכיו"ב – אוסרני לומר פירושים בדבריי, שבדברים אלו כוונתי לפלוני בן פלוני, או לענין פלוני, וכיו"ב.

ובנוגע לדברים שאומרים בשמי שהם היפך השולחן ערוך – אמרתי כו"כ פעמים, והנני חוזר וכופל עוד הפעם¹⁰¹, שכל ענינים כיו"ב הם שקר גמור! ולפלא הכי גדול שישנו מי שמעלה על הדעת סברא מבהילה כזו (שיתעורר צורך לשלול אותה) – לא מצד ענין של צדקות, צדיק גמור וכו', עד ל"עמך כולם צדיקים"¹⁰², כי אם מצד ענין של אנושיות, שכן כל אדם שפוי בדעתו לא יאמר שיש לעשות היפך השולחן ערוך, ח"ו!

ואעפ"כ הנני חוזר ומבהיר שהכל צריך להיות ע"פ שולחן ערוך, כי אם לא כן – יהיו הסוברים אחרת... טפשות כזו לא שיערתי ("איז מיר ניט איינגעפאלן")...

ומכיון שכן, אין זה מעניני, לכאורה, לומר את הדברים דלקמן, שהרי כל עניני הקהילה שייכים לרבנים; הסיבה שבגללה החלטתי כן לדבר על זה, היא – מפני שמדובר על מאורע שהייתי נוכח בו בעצמי, ובמילא, אם לא אמחה, יכול הדבר להתפרש כהסכמה, "מדשתיק שמע מינה אודי ליי"¹⁰³, ועכ"פ – שאין זה דבר מבהיל כל כך שמוכרחים למחות על זה, ולכן, מוכרחני לומר את הדברים דלקמן. ובפרט שזהו ענין שאירע ברבים, שאז מוכרחים לקחת "עמדה" ("נעמען אַ שטעלונג").

ובעצם זהו ע"ד הענין ד"לא תשא עליו חטא"¹⁰⁴, ש"לא ישטמנו וישתוק"¹⁰⁵.

יב. המדובר הוא אודות מאורע שהי' בשבת שעברה, בבית הכנסת, בעת קריאת התורה, שבה (גם אני נקראתי לעלות לתורה למפטיר, וקודם לכן) היתה העלי' דעשרת הדברות, שבכמה קהילות קדושות בישראל נהוג שהרב מרא דאתרא עולה לתורה לעשרת הדברות¹⁰⁶, ולא נתנוה לא' מרבני הקהילה.

ובהקדמה:

המנהג שהמרא דאתרא עולה לתורה לעשרת הדברות – אינו מנהג חב"ד; לפעמים כיבדו את המרא דאתרא בעלי' זו, ולפעמים כיבדו מישהו אחר. אילו היו שומעים מכ"ק

104) קדושים יט, יז.

105) רמב"ם הל' דעות פ"ו ה"ו.

106) ראה מג"א או"ח סתכ"ח סק"ח. ולהעיר גם ממענה כ"ד שבט שנה זו ("מאוצר המלך" ח"א ע' 204).

100) דברים א, יז. וראה רמב"ם הל' סנהדרין פכ"ב ה"א.

101) בהנחה אחרת: הכרזתי פעמיים על כך, ומכל מקום אכריז פעם שלישית ברבים.

102) ישע"י ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

103) ע"פ גיטין נו, רע"א. ב"מ ו, א. ועוד.

מור"ח אדמו"ר אודות מנהג זה – הי' המנהג מתפרסם ב"היום יום", בספר המנהגים וכיו"ב.

אמנם, לאור המצב בקהילה כיום, שישנם אחדים שמנסים לערער את תקפם של הרבנים הנבחרים – הי' הכרח גמור לכבד בעלי' זו את רבני הקהילה דוקא. משל למה הדבר דומה – לדין¹⁰⁷ שבשעת הגזירה לבטל דתם, יש חיוב למסור נפשו אפילו על "ערקתא דמסאנא"!

ודוגמתו בנדון דידן: מכיון שיש כאלה שחותרים תחת הרבנים – הרי, במצב כזה, כיבוד רבני הקהילה בעלי' דעשרת הדברות לחיזוק מעמדם, אינה רק בגדר מנהג שנהוג בכמה קהילות קודש בישראל, כי אם חוב גמור ע"פ תורה, מכיון שזוהי שאלה עקרונית אם מכירים במעמדם של הרבנים כפי המתחייב ע"פ דיני תורתנו הקדושה!

יג. בעצם, היו צריכים למחות על כך מיד בעת מעשה (ובאמת היו כאלו שמחאו), אלא, שלא רציני לעשות "רעש" באמצע קריאת התורה וכו', ומה גם שחיפשתי "לימוד זכות", שמא מקרה נקרה הוא, טעות אנוש שנעשתה ללא כל כוונה, "שגיאיות מי יבין"¹⁰⁸, ולכן המתנתי לשמוע תגובות.

ואכן, התגובות לא איחרו לבוא – לא תירוץ א', אלא ג' תירוצים שונים.

אבל, תירוצים אלו הוכיחו בעליל להיפך – שלא הי' הדבר במקרה, אלא בכוונה תחילה, כתוצאה מחתירה נגד מעמדם של הרבנים:

התירוצים שקיבלתי הם: תירוץ א' – הנהגה זו (לתת עלי' זו למישהו אחר) היא "א' תוהו"דיקע הנהגה", כלומר, הנהגה של עולם התהו¹⁰⁹, ובמילא, אי אפשר לבוא בטענות כו'; תירוץ ב' – הרב הנבחר הוא "לוי", ובמילא, אי אפשר לקרותו ל"ששי"; ותירוץ ג' – רצו אמנם לכבד את הרבנים, אלא, שחיפשו בכל בית הכנסת, ולא מצאום (כי הרב טייל או למד).

ג' תירוצים שכל א' מהם "יותר טוב" מקודמו... וכולם מוכיחים, כאמור, שאין זה מקרה, אלא בכוונה תחילה:

התירוץ אודות ההנהגה דעולם התהו – אינני מתחיל להבין מה פשר תירוץ זה! כל מי שלומד חסידות יודע שמלבד עולם התיקון ישנו גם עולם התהו, שיש בו אורות מרובים, אבל אורות מרובים דקדושה, ולא של ישות... ובכלל, אם הנהגתך היא מעולם התהו – תדביק פתק על המצח שהינך מ"עולם התהו", ובמילא, יזהרו שלא לתת לך שום מינוי ב"עולם התיקון"...

¹⁰⁷ (109) בהנחה אחרת: שהוא "תוהו"דיקער" וכו' וטעה.

¹⁰⁸ (107) סנהדרין עד, סע"א"ב. וראה רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ה ה"ג.
¹⁰⁹ (108) תהלים יט, יג.

התירוץ שהרב הנבחר הוא "לוי" – מעורר גיחוך, ולפלא הכי גדול שאינו מתבייש לכתוב תירוץ זה ולחתום על זה שמו ושם אמו: הכל יודעים שבחרו שלושה רבנים, א' מהם – לוי, ושנים – ישראלים. ואעפ"כ, לא מתבייש הנ"ל לכתוב תירוץ שהסיבה לכך שלא נתנו את העלי' לרבנים (עלי' שאפשר לכבד בה רב אחד) – מכיון שא' מהם הוא לוי!...

[ואם כותב התירוץ אינו יודע שבחרו שלושה רבנים – נשאלת השאלה: מה לו ולחלוקת עליות וכיו"ב, כשאינו יודע בכלל מה נעשה בקהילה?!].

והתירוץ שחיפשו ולא מצאום בבית הכנסת – הרי, לכל לראש יש לחקור אם אמנם נכון הדבר שחיפשו ולא מצאום, ועוד ועיקר: לחלוקת העליות וכיו"ב – צריכים הגבאים לדאוג בעוד מועד, ולא ברגע האחרון, שהרי אין זה כבודו של הספר תורה שממתינים זמן ממושך עד שיחליטו מי יעלה לתורה, יחפשוהו ויקראוהו וכו', כפשוט. וכשם שהגבאים צריכים להכין בעוד מועד ספר תורה כשר, כמו כן צריכים להכין את ה"גברא" שיקראוהו לעלות לתורה.

ועוד ענין כללי בנוגע לכל התירוצים למיניהם – ההבחנה הידועה (שנתבארה בשיחותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר¹¹⁰) – מתי עלה רעיון זה במוחו. ובנדון דידן, כל התירוצים למיניהם "נתחדשו" רק לאחר שנשמעו טענות היתכן שלא נתנו עלי' זו לרבני הקהילה, שאז התעורר הצורך למצוא איזה "תירוץ"...

יד. ומזה באו לענין נוסף – "מצוה גוררת מצוה וכו"¹¹¹:

אותו יהודי שקראוהו לעלי' דעשרת הדברות – יהודי שאינו דר בשכונה זו, ואין לו שייכות לכל המתרחש – ישנם כאלה (כפי שכתבו לי) שמציקים לו ומצערים אותו על כך שעלה לתורה!

ובכן, מלבד ההבהלה בעצם הענין דגרימת צער ליהודי, הרי, בנדון דידן ניתוסף גם ענין של "עם הארצות":

ע"פ דין תורה – כשקוראים יהודי לעלות לתורה, חייב לעלות לתורה, ואסור לו להתעכב רגע מיותר, ועאכו"כ לעשות חשבונות אם לעלות אם לא, היפך כבוד התורה¹¹².

ואין צורך להאריך בביאור הדבר – שהרי זה מובן ופשוט לכל, אפילו לאינו-יהודי, שגם הוא מבין בפשטות שכשקוראים מישהו בשמו לעלות לספר תורה של הקב"ה, אסור לו לסרב לעלות, תהי' הסיבה לכך איזו שתהי'; ועאכו"כ שזה מובן ליהודי.

(111) אבות פ"ד מ"ב.

(112) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סס"ו ס"ו. ועוד.

(110) ראה סה"ש תש"ג ע' 67-68 (לקו"ד ח"ג תטו, א ואילך). וראה גם דברי משיח – שיחת ש"פ בא שנה זו סכ"ח.

ולכן, אלה שגרמו צער לאותו יהודי שקיים את ציווי הקב"ה בתורתו ועלה כשקראוהו לתורה – הרי, מלבד חומרת המעשה דגרימת צער ליהודי, יש כאן "עם הארצות" גדולה, שאינם יודעים דין הכי פשוט!

וגם על ענין זה מוכרחני למחות – מכיון שעושים זאת אלה הקוראים לעצמם "שפיץ חב"ד", שמטרתם, כביכול, להגן על כבודי... מכיון שהדבר אירע בבית הכנסת שלי!

בעצם, היתה מחאה זו צריכה להיות בחריפות יתירה, אלא, שיש לי יסוד לחשוב שמא אין זו אלא עלילת שוא, שכן, ידיעה זו קיבלתי מאותו א' שכתב לי את ה"תירוץ" שהרב הנבחר הוא לוי... (שמצא לנכון להודיע לי שאירע עוד ענין של "טרור", כלשונו), ובמילא, יתכן בהחלט ש"אמיתתה" של ידיעה זו היא כ"אמיתתו" של ה"תירוץ" הנ"ל... אלא, שמדיי ספק לא יצא, ולכן, מוכרחני למחות על כך בקיצור עכ"פ.

טו. ויש להוסיף ולהבהיר עוד נקודה חשובה בכללות הענין – בנוגע למעמדם של הרבנים.

ובהקדמה:

בסוף הלכות תלמוד תורה כותב הרמב"ם: "אע"פ שיש רשות לחכם לנדות לכבודו, אינו שבח לתלמיד חכם להנהיג עצמו בדבר זה, אלא מעלים אזניו וכו'. וכן הי' דרך חסידים הראשונים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, ולא עוד אלא שמוחלים למחרף וסולחים לו. וחכמים גדולים היו משתבחים במעשיהם הנאים ואומרים שמעולם לא נדו אדם ולא החרימוהו לכבודם, וזו היא דרכם של תלמידי חכמים שראוי לילך בה".

וכמו כן כותב הרמב"ם לפני זה – בהלכות דעות¹¹³: "ודרך הצדיקים, הם עלובים ואינם עולבים, שומעים חרפתם ואינם משיבים, עושים מאהבה ושמחים ביסורים, ועליהם הכתוב אומר¹¹⁴ ואוהביו כצאת השמש בגבורתו".

ובנוגע לעניננו:

רבני הקהילה – שפגעו בכבודם בכך שלא נתנו להם העלי' דעשרת הדברות – יכולים לחשוב שמוטב להם ללמוד מ"חסידים הראשונים" ו"הצדיקים", ולהתנהג כמותם [שמטעם זה היו גדולי החכמים "משתבחים במעשיהם הנאים ואומרים שמעולם לא נידו אדם ולא החרימוהו לכבודם" – כדי שילמדו מהם], היינו, למחול על כבודם ("רב שמחל על כבודו, כבודו מחול"¹¹⁵), ומה גם שבודאי יחפצו לזכות בעילוי ד"אוחביו כצאת השמש בגבורתו", שכן, מי לא ירצה לזכות בעילוי נפלא כזה!

ולכן, יש צורך להבהיר ולהדגיש שלא מדובר כאן אודות כבודם האישי, שיכולים למחול כו', כ"דרכם של תלמידי חכמים שראוי לילך בה", אלא המדובר הוא בפגיעה

(113) קידושין לב, סע"א. וראה רמב"ם הל' ת"ת פ"ה

הי"א.

(113) פ"ב ה"ג.

(114) ס' שופטים ה, לא.

בכבוד הרבנות, כבוד הבד"ץ וכבוד הקהל, שעל זה אינם יכולים למחול – כמוכן מהמשך דברי הרמב"ם¹¹⁶ בסוף הלכות תלמוד תורה: "במה דברים אמורים, כשביזהו או חרפהו בסתר, אבל תלמיד חכם שביזהו או חרפו אדם בפרהסיא, אסור לו למחול על כבודו, ואם מחל נענש, שזה ביוון תורה, אלא נוקם ונוטר הדבר כנחש, עד שיבקש ממנו מחילה ויסלח לו".

טז. ובנוגע לפועל:

מכיון שמדובר אודות ענין הנוגע לכבוד הרבנות וכבוד התורה – אסור לעשות חשבונות של ענוה, למחול על הכבוד כו', אלא עליהם לחקור ולדרוש כו', ולהבטיח שדבר כזה לא יחזור וישנה בעתיד.

ובודאי ישכילו לעשות את הדבר באופן הטוב ביותר – שלא לעורר מחלוקת כו'.

ובכלל, בכגון דא יש לנהוג בהתאם לדין ד"משפחה שנטמעה נטמעה"¹¹⁷, ש"לא לרחק"¹¹⁸ – כמדובר לעיל בסיום הרמב"ם¹¹⁹ אודות ההנהגה בזמן ביאת אליהו, ובהדגשה יתירה בעמדתו בסמיכות לזמן הגאולה,

אם כי יש לדאוג שיתוקן המעוות ("והשיב את הגזילה אשר גזל"¹²⁰) – בקשת מחילה וסליחה וכיו"ב ע"י כל אלה שהיו מעורבים בפרשה, אבל, כמוכן, בדרכי נועם ודרכי שלום, בסבר פנים יפות וכו', ובאופן כזה שלא יתבזה הנשאל, ככל פרטי הדינים בנוגע לאופן אמירת תוכחה¹²¹ (ובאם יש ספק בנוגע לאיזה פרט – ישאל את הרב והוא יפסוק).

ועוד ועיקר – כאמור – להבטיח שמכאן ולהבא לא יישנו מקרים דוגמתם.

יז. ולסיום – הנני לחזור ולכפול עוד הפעם את האזהרה והאיסור שלא לומר פירושים בדברי שכוונתי לפלוני וכו', והעיקר – שלא ללבות מחלוקת כו'; המצב בהוה – די והותר... וחס ושלום ללבות יותר, ואדרבה – יש להשתדל ולעשות את כל המאמצים כדי לכבות ("ניט אום שבת גערעדט") אש של מחלוקת וכיו"ב בהקדם האפשרי.

וזאת למודעי: כל מי שיפרש שכוונתי כך וכך, לפלוני ופלוני, וכיו"ב, ללבות מחלוקת וכו' – להוי ידוע שזוהי מלחמה בי!

[ובעצם הרי זה דבר פעוט ("קלייניקייט"), שהרי יש כמה הנלחמים בי, והם ישנים בשלוה, ואני ישן בשלוה ("זיי שלאָפן רואיק, און איך שלאָפן רואיק")...].

(119) שיחת יו"ד שבט שנה זו.

(120) ויקרא ה, כג.

(121) רמב"ם הל' דעות פ"ו ה"זח. שו"ע אדה"ז

או"ח סקנ"ו ס"ח.

(116) ראה גם הל' סנהדרין פכ"ו ה"ו.

(117) קידושין עא, א. רמב"ם הל' מלכים פ"ב ה"ג.

(118) עדויות בסופה.

ולמותר לשלול את ההנהגה של הוספת נפט למדורה, תוך כדי טענה שאין זה "נפט" אלא "מים"... כידוע פתגם אדמו"ר מהר"ש¹²²: את הקב"ה – בודאי לא מרמים, ואת העולם – גם לא מרמים, אלא מאי, שמרמה את עצמו, מהו איפוא ה"קונץ" לרמות טיפשו!?!...

ולאידך – מכיון שיש החושבים שיש לי תענוג לדבר על זה מכיון שהנני מדבר על כך באריכות כזו כו'... שיידעו – שכל מי שרוצה לגרום לי נחת רוח, ישתדל לעשות כל מה שביכולתו לבטל ענינים של חילוקי דעות (והלואי שלא יגדילו אותם), ואדרבה – להוסיף באהבת ישראל ואחדות ישראל.

ויהי רצון, שמכאן ולהבא לא יצטרכו לדבר על ענינים כיו"ב, שלא יעלו ולא יזכרו על לב לעולם, כי אם בעניני טוב וקדושה, וכאמור, בדרכו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – בחסד וברחמים.

והעיקר – שזוכים תיכף ומיד לענין ד"ויקחו לי תרומה גו", עד "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" (כפי שהולכים לקרוא בתפילת מנחה, "רעוא דרעוין") – בית המקדש השלישי,

"ישם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו . . . כמצות רצונך", החל מקרבן התמיד, לאחר קיום המצוה דנתינת מחצית השקל,

בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, וכאמור, "מיד הן נגאליו", תיכף ומיד ממש, אמן כן יהי רצון.

יה. מאמר (כעין שיחה) ד"ה כי תשא (נדפס לעיל).

— שיחה ג' —

יט. רגיל ג"כ בכל התוועדות דיום השבת קודש ללמוד פסוק מפרשת השבוע ביחד עם פירוש רש"י, ענין בהערות אאמו"ר על הזהר דפרשתנו, וענין בשיעור רמב"ם היומי (ע"פ החלוקה דג' פרקים ליום).

ובפרט שעכשיו אוחזים כבר בתחילת לימוד הרמב"ם מחדש במחזור הרביעי, שהמחזור הוא "בנין חדש" העומד על היסוד ו"חזקה" של ג' המחזוריים שלפני זה (ד"בג' פעמים הוי חזקה¹²³), ובמילא מובן שהלימוד עתה הוא בחביבות מיוחדת, עם יותר הבנה ויותר פנימיות וכו', כי זה בא אחרי שלמדו את כל הספר ג' פעמים ד"הוי חזקה". וכמו כן יש להוסיף בנוגע לענין שהזמן גרמא.

(123) ב"מ קו, ריש ע"ב. וש"נ.

(122) ראה סה"ש תש"א ע' 100.

כ. בנוגע לפרש"י – מבין כל הפסוקים שעוררו אודותם ב"קובצים", נתעכב על כמה ענינים שכמה עוררו אודותם, ובמיוחד – ענינים שיש שייכות ביניהם.

א) התעכבו על הפסוק¹²⁴ "ויקח משה חצי הדם וישם באגנות", ושאלו: מדוע רש"י אינו מפרש עבור "בן חמש למקרא"¹²⁵ הפירוש ד"אגנות?

ובפרט שאבן עזרא כן מפרש זאת, וז"ל: "כלים עגולים, כמו אגן הסהר"¹²⁶ [כע"ג הלבנה], ובלשון ערבי אגא"ן. ואם האבן עזרא מוצא צורך לפרש זאת, אף שבכמה מקומות אינו מפרש "פשוטו של מקרא", כל שכן שרש"י, הלומד "פשוטו של מקרא" עם "בן חמש למקרא" (כפי שמדגיש¹²⁷ "אני לא באתי אלא לפשוטו של מקרא"), ה" צריך לפרש זאת?

ב) עה"פ¹²⁸ "ויאמר ה' אל משה עלה אלי ההרה והי' שם", מתעכב רש"י על התיבות "עלה אלי ההרה והי' שם" ומפרש: "מ' יום".

ושאלו¹²⁹: (א) מה חסר כאן בפירוש הפסוק ומהו ההכרח שרש"י בכלל צריך לומר כאן פירוש? (ב) מה מוסיף כאן הפירוש "מ' יום"? ובפרט שזה מפורש בכתוב כעבור כמה פסוקים¹³⁰ – "ויהי משה בהר ארבעים יום וארבעים לילה"; (ג) "קלאץ קשיא" על רש"י (ועל השואלים – מדוע על זה לא התעכבו, אע"פ שזוהי קושיא רגילה): "מ' יום" הוא פירוש רק על "והי' שם", ומדוע מעתיק רש"י גם את התיבות "עלה אלי ההרה"?

ג) עה"פ¹³¹ "אם כסף תלוה את עמי" מפרש רש"י: "רבי ישמעאל אומר כל אם ואם שבתורה רשות חוץ מג' וזה אחד מהן".

וצריך להבין: רש"י כבר פירש כן לעיל בסוף פרשת יתרו עה"פ¹³² "ואם מזבח אבנים", וא"כ מדוע צריך לחזור על זה שוב כאן? ומדוע הוא חוזר על זה שוב גם בפעם השלישית שכתוב "אם", "ואם תקריב מנחת ביכורים"¹³³?
וכפי שיתבאר לקמן.

כא. בהערות אאמ"ר על הזהר בפרשתנו יש שתי הערות. בהערה הראשונה מתעכב על מה דאיתא בזהר¹³⁴ "וכד האי נשמתא נפקת מהאי עלמא זכייא נקי' ברירה כו", ומבאר אאמ"ר¹³⁵: "הג' לשונות יש לומר לנגד נר"נ, גם לנגד מחשבה דיבור ומעשה, גם לנגד הג' בחינות שבכלים, חיצון תיכון ופנימי וכו'".

(130) שם, יח.

(131) כב, כד.

(132) כ, כב.

(133) ויקרא ב, יד.

(134) ח"ב צז, א.

(135) לקוטי לוי"צ לזח"ב ע' פח.

(124) כד, ו.

(125) אבות פ"ה מכ"ב.

(126) שה"ש ג, ג.

(127) בראשית ג, ח, שם, כד, ובכ"מ.

(128) כד, יב.

(129) הערות הת' ואנ"ש (מוריסטאון) גיליון כב

(תקן) הערה ה.

בהערה השני' מתעכב על הזהר¹³⁶ המדבר אודות נבוכדנאצר: "מיכלא דההוא רשע בשרא בחלבא הוה וגבינה עם בשרא בר מיכלן אחרנין ודא סליק לי' בפתורי' בכל יומא". ומבאר אאמו"ר¹³⁷ כיצד הענין הוא בספירות: "חלב וגבינה הם בחי' חסדים ובשר הוא בחי' גבורות ואסור לאכלם יחד, כי אסור לערבם יחד. . . הנה הרשע ההוא הי' מערב יחד את המאכלים דהיינו שהי' מערב המאכל דחסדים והמאכל דגבורות יחדיו. . . גם יש לפרש שהוא הלעומת דאחליפו דוכתייהו דקדושה, שאור הגבורה בכלי החסד בפרשה ראשונה דקריאת שמע לעומת זה אכל הרשע ההוא בשרא אור הגבורה בחלבא כלי החסד כו".

ומתעוררת כאן שאלה כללית, שהיא שאלה בנוגע לכו"כ מדרשי חז"ל ופירושים ע"ד החסידות וכו' (כמדובר פעם בקיצור¹³⁸):

אם הזהר רוצה לומר כאן (כפי שמבאר אאמו"ר) שהענין של נשמה "נפקת מהאי עלמא" קשור עם נר"ג או מחשבה דיבור ומעשה וכו' – הי' הזהר צריך לכתוב בפירוש, ולא לכתוב "זכייא נקיי" ברירה" ויצטרכו לפירושים של מפרשי הזהר שפירושו נר"ג, או מחשבה דיבור ומעשה כו'?

ועד"ז בענין השני בזהר: אם הזהר רוצה לומר שנבוכדנאצר עירב חסדים עם גבורות – מדוע אין זה כתוב בפירוש בזהר, במקום לכתוב שעיירב בשר וחלב, וזקוקים למפרשים שפירושו חסדים וגבורות?

ועד"ז היא אותה שאלה בנוגע לכו"כ פירושים במדרש וחסידות וכו' בפסוקים וענינים בתורה: אם הפירוש בפסוק הוא כפי הדרשה במדרש – מדוע זה לא כתוב בפירוש, ולא ברמז, שלא יצטרכו למדרש וכיו"ב?
וכפי שיתבאר לקמן.

כב. בשיעורי הרמב"ם לומדים היום הלכות תשובה.

וכפי שיתבאר לקמן כמה ענינים בשיעור היומי, כולל לימוד "לתקן הדעות וליישר כל המעשים" (על יסוד דברי הרמב"ם בסוף הלכות תמורה).

כג. כעת נשאר זמן עבור אלו הרוצים, שיוכלו להתבונן בענינים הנ"ל, ואולי ימצאו ביאור.

ובינתיים, נעבור ונמשיך במה שדובר לפני המאמר, שחזרו ממאמרי רבותינו נשיאינו:

(138)

(136) שם קכה, ב.
(137) לקוטי לוי"צ שם ע' פט.

דובר אודות הענין דמחצית השקל, שמכפר על חטא העגל, כי מחצית השקל גילה את האחדות בין בני ישראל, "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט", עד שכל אחד מישראל נותן רק "מחצית", שזה מדגיש יותר את האחדות בין בני ישראל, שבכדי שזה יהי' "שקל שלם" זקוקים ליהודי שני, עד כדי כך ש"אינו נותנו (מחצית השקל) בפעמים רבות היום מעט ולמחר מעט אלא נותנו כולו כאחת בפעם אחת", כנ"ל (ס"ד).

וע"י (האחדות דבני ישראל ע"י נתינת) מחצית השקל, עשו את אדני המשכן¹³⁹, היסוד של המשכן, ואח"כ – קנו עם זה את קרבנות הציבור של המשכן והמקדש.

כד. התורה ומצוות הן נצחיות, בכל זמן ובכל מקום.

וכידוע הפירוש¹⁴⁰ ב"תמים תהי' עם ה' אלקיך"¹⁴¹, שיהודי צריך להיות "תמים" ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו שכנגד הרמ"ח מצוות עשה¹⁴² ושס"ה מצוות ל"ת"¹⁴³.

ובמילא אי אפשר לומר שיהי' זמן ומקום שבהם יחסר ליהודי מצוה, כי אז חסר לו אחד מהאברים או גידים רח"ל – וע"פ תורה צריך הגוף של יהודי להיות "תמים", בשלימות, עד שזהו ציווי בתורה "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם"¹⁴⁴, והדין הוא ש"איין לאדם רשות על גופו כלל" (כפסק דין אדמו"ר הזקן¹⁴⁵) כי גופו הוא "קנין הקב"ה"¹⁴⁶. שעפ"ז מובן בפשטות – אפילו לבן נח – שהוא אינו יכול לטעון, דמכיון שזהו גופו – הנה מי יאמר לו מה תעשה? כי בפירוש אין זה גופו, אלא "נכסיו של הקב"ה", ואין לו רשות להזיק את נכסיו של הקב"ה, אלא אדרבה – צריך להיות "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם".

[ובכל ארבעת האופנים של ארבעת השומרים – שאודותם מדובר בפרשתנו – כמבואר בשל"ה¹⁴⁷, הובא בליקוט דשבוע זה¹⁴⁸, כיצד ארבעת השומרים ישנם בנפש האדם ובעבודת ה' כו'; וכל אחד יכול להסתכל שם בעצמו, ו"אותיות מאירות"].

עאכו"כ כשמדובר אודות מצות בנין בית המקדש, "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", שהוא ציווי כללי ועיקרי (שכולל לא רק את עשיית המשכן, אלא גם בית המקדש, בית ראשון ובית שני, וכן "בנין העתיד להבנות"¹⁴⁹ – בית המקדש השלישי, "מקדש אדני-כוננו ידיך"¹⁵⁰, בית נצח¹⁵¹) (כמובן מדברי הרמב"ם בריש הלכות בית

גוף ונפש ס"ג.

(145) שו"ע שלו שם הל' נזקי גוף ונפש ס"ג.

(146) הל' רוצח ושמירת נפש פ"א ה"ד. רדב"ז הל' סנהדרין ספ"ח.

(147) קנה, א"ב.

(148) לקו"ש חל"א ע' 115.

(149) רמב"ם הל' ביהב"ח פ"א ה"ד.

(150) בשלח טו, יז.

(151) ראה זהר ח"א כת, א. ח"ג רכא, א.

(139) מגילה כט, ב. ירושלמי שקלים פ"א ה"א. פרש"י תשא ל, טו. טז.

(140) לקו"ת נצבים מה, ג.

(141) פ' שופטים יח, ג.

(142) מכות כג, ב. תנחומא תצא יב. זח"א קע, ב.

הקדמות הרמב"ם ל"ס היד ולסהמ"צ בסופן.

(143) זהר שם.

(144) ואתחנן ד, טו. וראה ברכות לב, סע"ב ובחדא"ג

מהרש"א שם. תוד"ה ושומר – שבועות לו, א. רמב"ם

הל' רוצח פ"א ה"ד. שו"ע אדה"ח חו"מ הל' שמירת

הבחירה¹⁵²), וכולל בו את רוב המצוות, כמבואר בספרים¹⁵³ שרוב המצוות קשורות עם בית המקדש ועם הזמן שבית המקדש הי' קיים, כולל גם מצות מחצית השקל, שהביאו עבור אדני המשכן, ואח"כ – עבור קרבנות ציבור במקדש.

ולכן אי אפשר לומר שכל המצוות הקשורות עם בית המקדש אינן קיימות היום (לאחר חורבן הבית) – כי תתעורר זעקה ("געוואַלד געשריען"): כיצד יתכן שבגלל נבוכדנאצר וטיטוס הרשעים שהחריבו את בית המקדש, יחסרו מיהודי כל כך הרבה אברים וגידים (שכנגד ריבוי המצוות הקשורות עם בית המקדש)¹⁵⁴!?

ומוכרחים לומר, שגם אחרי שבית המקדש (הגשמי) נחרב, נתן הקב"ה לבני ישראל את האפשרות לקיים (מעין) מצות בנין המקדש, ע"י בניית "מקדש מעט"¹⁵⁵, ומצות מחצית השקל, וכל המצוות הקשורות עם בית המקדש.

כפי שמרומז בציווי הקב"ה – "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", ע"פ הדגשת חז"ל¹⁵⁶ ש"בתוכו לא נאמר אלא בתוכם, בתוך כל אחד ואחד".

וכך גם בנוגע למצוות השונות שבבית המקדש – שכעת ישנה האפשרות לקיימן ע"י ענינים שונים שהם זכר למקדש [וע"ד מצוות אחרות שהן "זכר למעשה בראשית"¹⁵⁷ וכיו"ב], או יתירה מזה – מעין ממש כפי שהיו מקיימים אותן בבית המקדש [כמבואר בספרים¹⁵⁸ כיצד בית המקדש משתקף בנפש האדם, ובעבודת ה' בתורה ומצוות, בכל מקום ובכל זמן].

ובכללות – כמבואר במכתב¹⁵⁹ בארוכה – בשלושת העמודים שעליהם העולם עומד¹⁶⁰, תורה עבודה וגמילות חסדים:

תורה – מודגשת בזה שמקום הסנהדרין (מקור התורה) הי' בלשכת הגזית¹⁶¹ "אצל המזבח"¹⁶². וגם בציווי הראשון ד"ועשו לי מקדש": "ועשו ארון"¹⁶³. . ונתת¹⁶⁴ אל הארון

(158) ראה בחיי תרומה כה, ט. סהמ"צ להצ"צ מצות בנין מקדש. ועוד.

(159) דימי יו"ד-ט"ו שבט שנה זו (לקו"ש חכ"ו ע' 412 ואילך; ע' 420). וראה גם שיחת אור ליי"ג שבט שנה זו ב"חידות" לאורחים. דברי משיח – שיחת ש"פ בשלח שנה זו סט"ו.

(160) אבות פ"א מ"ב.

(161) רמב"ם הל' סנהדרין פי"ד הי"ב.

(162) ירושלמי מכות פ"ב ה"ו. מכילתא ס"פ תרו (ובכמה דפוסים – ר"פ משפטים); משפטים כא, יד. פרש"י ר"פ משפטים.

(163) תרומה כה, י.

(164) שם, טז (ובפרש"י).

(152) ראה לקו"ש חט"ז ע' 302 ואילך. חכ"א ע' 149 ואילך.

(153) ראה מאמרי אדהאמ"צ קונטרסים ס"ע רסו. וש"נ. ד"ה וידבר גו' אנכי תשכ"ד (סה"מ שמות ח"ב ברוקלין, תשע"ז ואילך) ריש ע' שמא). וש"נ.

(154) ראה גם דברי משיח – שיחת ש"פ בא שנה זו ס"ח. סכ"ה.

(155) יחזקאל יא, טז. מגילה כט, א.

(156) ראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחלתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך פרשתנו (תרומה) שם. של"ה סט, א. רא, א. שכה, ב. שכו, ב.

(157) ראה מו"נ ח"ב פל"א. רמב"ן ואתחנן ה, טו. ועוד.

את העדות (התורה) " (כפי שקוראים במנחה) – בקודש הקדשים של המשכן ומקדש, וכמ"ש הרמב"ם¹⁶⁵ ש"עיקר החפץ במשכן הוא מקום מנוחת השכינה שהוא הארון".

עבודה – "ביתי בית תפילה יקרא"¹⁶⁶, ו"זה שער השמים"¹⁶⁷, כל התפילות פונות ועולות ע"י בית המקדש (וקודש הקדשים)¹⁶⁸; ו"ועשו לי מקדש" בכלל הרי הוא כדי שיהי' "בית לה' מוכן להיות מקריבים בו הקרבנות", ובזמן הזה – ע"י תפילות ש"במקום קרבנות תקנום".

גמילות חסדים – כהציווי הפרטי תיכף אחרי "ועשו ארון" (פרטיו): "ועשית שולחן . . ונתת על השולחן לחם"¹⁶⁹, כמאחז"ל¹⁷⁰ "הרוצה . . שיעשיר יצפין, וסימנך שולחן בצפון", שבית המקדש הי' המקום שמשם השפיע הקב"ה את כל חסדיו, "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"¹⁷¹, לבני ישראל במיוחד, ולעולם בכלל¹⁷², ד"ממנו אורה יוצאה לעולם"¹⁷³ – לכל באי עולם, הן "אורה" רוחנית, צדק ויושר, ע"י קיום שבע מצוות בני נח¹⁷⁴, והן "אורה" גשמית, השפעת החסד בענינים גשמיים כפשוטם, כמארז"ל¹⁷⁵ "אילו היו אומות העולם יודעים מה הי' המקדש יפה להם קסטריות היו מקיפין אותו כדי לשומרו".

ומכיון שהעבודה ד"ועשו לי מקדש" היא נצחית גם עתה – צריך ה"מקדש מעט" של כל בית יהודי לגלם בתוכו את שלושת העמודים הנ"ל:

תורה: בית "שמגדלין בו תורה"¹⁷⁶, בית שבו לומדים תורה בקביעות ובאופן ד"מגדלין", עם גדלות בכמות ואיכות.

תפילה: בית "שמגדלין בו תפילה"¹⁷⁶, התפילות וברכות שעושים בבית (לפני ואחרי שהולכים להתפלל תפילה בציבור בבית הכנסת).

גמילות חסדים: בית שבו נותנים צדקה, ומקיימים הכנסת אורחים, גמילות חסדים בנפשו בגופו ובממונו ליחידים ולכלל.

כה. ולכן, בעמדנו בשבת פרשת שקלים, שבה קוראים על הציווי דמחצית השקל, שממנו נעשו אדני המשכן וקרבנות הציבור – עכשיו הוא זמן מתאים לפנות שוב עם ההצעה ובקשה כפולה לכל אחד מישראל, "מנער ועד זקן טף ונשים" – שכל אחד ואחת

(171) נוסח ברכה שלישית דבהמ"ז.

(172) ראה מכתב שבהערה 159 (לקו"ש שם ריש ע' 416). וש"נ.

(173) ראה ירושלמי ברכות פ"ד סה"ה. ועוד.

(174) ראה רמב"ם הל' מלכים פ"ח ה"י.

(175) במדבר פ"א, ג. וראה ויק"ר פ"א, יא. שהש"ר פ"ב, ג (ה).

(176) מגילה כז, רע"א.

(165) ר"פ תרומה.

(166) ישע"י נו, ז. וראה ירושלמי ברכות פ"ד ה"ה.

(167) יוצא כז, יז ובפרש"י.

(168) ראה ברכות ל, א. ירושלמי שם. רמב"ם הל'

תפלה פ"ה ה"ג. טושו"ע (ודאדה"ז) אר"ח סצ"ד ס"א-ב.

(169) תרומה כה, כג. שם, ל.

(170) ב"ב כה, ב.

יעשה מהבית, חדר, מיטה, שולחן, ד' אמות וכו' הפרטיים – "מקדש מעט", בית תורה, תפילה וגמילות חסדים,

שבו הוא או היא לומד בכל יום ענין בתורה, ומתפלל תפילות וברכות, ונותן צדקה. וכמבואר באופן ברור במכתב מהימים שבין יו"ד וט"ו שבט, באריכות – במכתב הכללי אל בני ובנות ישראל (המבוגרים), ובקיצור – במכתב נפרד לילדים.

דהנה אמרו חז"ל¹⁷⁷ "כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא בראו אלא לכבודו", ומכיון ש"כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם"¹⁷⁸ – מוטל עליו התפקיד לפעול על כל העולם שיהי' בהתאם לתכלית בריאתו, לכבודו של הקב"ה.

וענין זה נפעל עי"ז שעושה מביתו וד' אמותיו (ועאכו"כ בנפשו פנימה) – בית תורה תפילה וגמילות חסדים, ג' העמודים שעליהם העולם עומד, "עולם קטן זה האדם"¹⁷⁹, ועי"ז – העולם כפשוטו, עי"ז שמבית המקדש אורה יוצאה לעולם כולו.

וכאמור, ענין זה שייך הן למבוגרים והן לילדים, אלא, שנחלק לב' מכתבים נפרדים, כי בנוגע לילדים מיתוספת הדגשה מיוחדת בהצעה זו מצד החיוב של חינוך, ולכן נכתב אליהם מכתב נפרד (אבל בקיצור – כי זה בא בהמשך למכתב הכללי)¹⁸⁰.

[ולהעיר, שאם אצל המבוגרים יש בזה גם ענין של חינוך – כמ"ש בספרי¹⁸¹ (הובא ונתבאר בפירושו הרמב"ן על התורה¹⁸²) "אע"פ שאני מגלה אתכם מארץ ישראל לחוץ לארץ היו מצויינין במצוות שכשתחזרו לא יהיו עליכם חדשים. . . הציבי לך ציונים¹⁸³ אלו המצוות כו", היינו שכללות העבודה בזמן הגלות הוא ענין של "חינוך" ו"ציונים" ביחס לשלימות העבודה דקיום התורה ומצוות לעתיד לבוא; אבל אין זה כהחיוב בהלכה על מצות חינוך של ילדים, נוסף לזה שהחיוב בכל הענינים המבוארים בהמכתב הם מעיקר הדין, כפשוטו].

אבל לאידך, תוכן המכתב להמבוגרים – שייך גם לילדים, עי"ז שיסבירו להם באותיות פשוטות ובסגנון המתאים ושייך אליהם.

והבקשה מופנית במיוחד להורים, מחנכים ומחנכות, מדריכים ומדריכות, ומנהלי מוסדות חינוך בכל מקום שהם – שישתדלו שלכל ילד או ילדה מישראל יגיע תוכן המכתב, שהוא או היא יעשה מהחדר הפרטי "מקדש מעט", כמדובר לעיל.

מעיקר הדין, ואצל הילדים – אין זה אלא מצד חינוך, ולכן לא שייך לכלול את ההוראה לילדים (מצד חינוך) במכתב למבוגרים (מעיקר הדין).

(181) עקב יא, יז. הובא בפרש"י שם, יח.

(182) אחרי יח, כה. וראה אוה"ת בשלח ע' תעג ואילך.

(183) ירמ' לא, כ.

(177) אבות פ"ו מי"א.

(178) סנהדרין לו, סע"א (כמשנה). רמב"ם הל' סנהדרין פ"ב ה"ג.

(179) ראה תנחומא פקודי ג. זח"ג (רע"מ) לג, ב. תקו"ז טס"ט ק, ב. קא, א. וראה גם אדר"ג ספ"א. קה"ר פ"א, ד. ועוד.

(180) בהנחה אחרת: כי אצל המבוגרים – הרי זה

דבנוגע למבוגרים – זקוקים לבקשה והצעה, משא"כ בנוגע לילדים – אפשר לתבוע זאת מהם בתורת חיוב, מצד ענין החינוך, "חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה"¹⁸⁴.

ונוסף לזה, באה הדגשה מיוחדת בנוגע לילדים – שיש להכין אותם למעמד ומצב ד"הם הכירוהו תחילה"¹⁸⁵, כפי שהי' בעת הגאולה ממצרים, אשר "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"¹⁸⁶.

וכאמור, בשבת פרשת שקלים ישנה נתינת כח מיוחדת להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בכל הפעולות הקשורות עם "מקדש מעט", אשר על ידם ממהרים ומזרזים עוד יותר את בנין בית המקדש השלישי.

נו. בכדי להוסיף בחיזוק וחיות בזה – הוצע ג"כ – שלכל ילד יהי' סידור משלו (תפילה), חומש משלו (או ספר אחר של תורה), ו(להבדיל) קופת צדקה משלו.

ומובן מאליו, שהצעה זו אינה רק עבור ילדים, אלא גם עבור מבוגרים, שיהי' להם סידור משלהם, וקופת צדקה משלהם, וספרים משלהם, עד ל"בית מלא ספרים"¹⁸⁷, כך שמשמשים בספרים כדי ללמוד בהם, עד שכל הבית מתמלא ב(תוכן ה)ספרים.

כפי שרואים בפשטות, שכאשר לילד או מבוגר יש סידור, חומש וקופת צדקה משלו – זה מוסיף אצלו "להט" ("קאך") וחיות לרצות להשתמש בזה בפועל.

ובפרט כאשר גם כותבים (על דף השער הבא לפני התחלת הסידור או הספר) "להשם הארץ ומלואה"¹⁸⁸, ושמ, כמנהג ישראל¹⁸⁹. ואם אפשר – עד"ז גם על קופת הצדקה.

שהתועלת בזה מובנת בפשטות:

נוסף לכך שזה עצמו הוא ענין של חינוך, שמשרישים בילד (או במבוגר) ששמו (אפילו אם הוא עדיין אינו כותב את שמו היהודי) וכל מציאותו נמצא "תחת" הבעלות של הקב"ה – "להשם הארץ ומלואה", ובנוסף לכך שזה יכול גם לעורר שעדיין אינו כותב את שמו היהודי, שיברר ויכתוב את השם – שגם זה נוגע לגאולה, כידוע שגאולת מצרים באה גם בזכות זה ש"לא שינו את שמם"¹⁹⁰ –

יש בזה גם את התועלת, שע"ז יוסיף להשתמש בסידור או בספר מתוך חיות וחיביבות מיוחדת. וכמו כן בנוגע לנתינת צדקה, שעצם העובדה שזוהי קופת צדקה שלו, תעורר אותו להוסיף בנתינת הצדקה, ומה גם שכאשר יבוא גבאי הצדקה לגבות את

184) משלי כב, ו. 185) סוטה יא, ב. ועוד. 186) מיכה ז, טו. 187) ל' חז"ל – תנחומא קרח ב. במדב"ר פי"ח, ג. 188) ל' הכתוב – תהלים כד, א. וראה שבת קיט, א. צוואת ר"י החסיד אות מז (ס').

189) ראה גם שיחת ב' אלול תשל"ז לילדי מחנות קיץ (לקו"ש חיי"ד ע' 80-279). שיחת ש"פ בשלח שבהערה 159.

190) ויק"ר פל"ב, ה. שהש"ר פ"ד, יב (א).

184) משלי כב, ו. 185) סוטה יא, ב. ועוד. 186) מיכה ז, טו. 187) ל' חז"ל – תנחומא קרח ב. במדב"ר פי"ח, ג. 188) ל' הכתוב – תהלים כד, א. וראה שבת קיט, א. צוואת ר"י החסיד אות מז (ס'). 189) ראה גם שיחת ב' אלול תשל"ז לילדי מחנות קיץ (לקו"ש חיי"ד ע' 80-279). שיחת ש"פ בשלח שבהערה 159.

ירושלמי סנהדרין פי"ה ה"א.

הכסף, ירשום את הקבלה על שמו של הילד או הילדה, ובכל עת שירצה, יוכל הילד או הילדה לבוא למשרד של מוסד פלוני, ולראות ששמו מופיע בין התורמים והמנדבים!

וכמו כן בנוגע למבוגרים: כאשר שמו כתוב על הספר בגלוי באופן שכולם יכולים לראות את זה, במילא הוא יתבייש בפני חבריו שיכנס לביתו ויראה שמונת אצלו על המדף סידור, ספר, גמרא, תניא (וכיו"ב) שלו, וניכר על הספר שממעטים להשתמש בו, ולפעמים יתכן שאין רואים על הספר אפילו רושם של טביעת אצבעו, כי הוא עדיין לא השתמש בזה אף פעם (אף שכבר עבר משך זמן רב, יותר משנה שלימה, מאז שקיבל או קנה ספר זה), או רק כשמזכירים לו, פעם בשבוע וכיו"ב – הרי מובן הבושה שבוה, שמבלי הבט על כך שאדמו"ר הזקן כתב את ספר התניא, ו"הכניס את עצמו" שם (ע"ד מאחז"ל¹⁹¹ "אנא נפשי כתבית יהבית"), וכתב זאת על מנת שילמדו בו – אין רואים רושם על התניא שלו שהוא פעם הסתכל בו!

ועד"ז בקופת הצדקה שלו – אין רואים שיהי' שינוי בכמות הכסף הנמצא שם, וכאשר יבוא גבאי הצדקה לגבות את הכסף – בודאי יתבייש אם סכום הכסף לא יהי' לפי ערכו, ומה גם שהדבר יסאר לזכרון על גבי הקבלה שמפלוני בן פלוני נתקבל כך וכך, ועד"ז יודע שכותבים בספרי המוסדות את סכום הצדקה שכל אחד נותן לשם, וכל אחד יכול להסתכל שם ולראות כמה נתן פלוני בן פלוני, שהרי הוא קנה את הספר וכו' בחנות – בידעו שבחנות נמצאים הספרים שבהם מצויין שמו שהוא תרם סכום פלוני.

ונמצא, שעיי"ז יתוסף גם אצל המבוגרים בלימוד התורה ובנתינת הצדקה וכיו"ב, כדברי ר' יוחנן בן זכאי לתלמידיו¹⁹² "יהי רצון שיהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם".

ולאלו ה"חוששים" שזוהי עבודה "שלא לשמה" – ישנו פסק דין ברור ברמב"ם¹⁹³ [בשיעור של מוצאי שבת זה, ראש חודש אדר] ש"לעולם יעסוק אדם בתורה ואפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה, לפיכך כשמלמדין את הקטנים וכו'",

[ולהעיר שאדמו"ר הזקן מביא בהלכות תלמוד תורה שלו פעמיים¹⁹⁴ את הדין אודות תלמיד שאינו הגון – וצריך עיון בטעם הדבר, ולעת עתה עדיין לא מצאתי ביאור בזה, כפי שכבר צויינה השאלה בדבר. ואולי מישהו אחר ימצא ביאור על זה, וידפיס את זה באחד מה"קובצים", או ישלח את התשובה ישירות אלי].

כו. ויהי רצון, שימשיכו את המדובר לעיל במעשה בפועל, "המעשה הוא העיקר"¹⁹⁵ – שכאו"א יעשה מביתו וד' אמותיו בית תורה תפילה וגמילות חסדים, הן בנוגע לעצמו

(193) הל' תשובה פ"י ה"ה.

(194) פ"ד ה"ג בקו"א סק"א בסופו. שם הי"ז.

(195) אבות פ"א מי"ז.

(191) שבת קה, א (כגירסת הע"י). וראה לקו"ת שלח מד, סע"ד. אוה"ת יתרו ע' תתקא ואילך.

(192) ברכות כח, ב. הובא בתניא פמ"א (נז, א).

והן בנוגע לזולתו, שכל אחד ידאג שאביו ואמו ואחיו ואחותו, הסבים והנכדים וכו' יעשו זאת.

כולל – פרסום הבקשה בכל מקומות מושבותיהם של בני ישראל, "מפוזר ומפורד בין העמים"¹⁹⁶, בכל קצוי תבל.

ובודאי יצליחו בכל זה בהצלחה רבה ומופלגה, כפי שרואים במוחש בתקופה האחרונה את מדת ההצלחה בפעולות אלו, שאלו שפעלו בזה – הצליחו יותר מכפי ששיערו, וכך יהי' גם מכאן ולהבא. ובאם יש ספק, הרי כפי שאומר הקב"ה – שהוא המצוה "ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם" – "בחנוני נא בזאת"¹⁹⁶: שינסו; לא יפסידו בכך מאומה!

ועוד וגם זה עיקר – שעי"ז זוכים להחיש ולהקדים את בנין בית המקדש הכללי והעיקרי, בית המקדש השלישי שיבנה במהרה בימינו ממש.

כח. ובהמשך לזה – נמצאים כאן אלו שהעמידו משקה עבור מסיבות שונות, התועדויות של אהבת ישראל ואחדות ישראל, סיום ספר הרמב"ם, או סיומים של ספרים אחרים בתורה, או הקמת בתי חב"ד – כלליים או פרטיים, וכיו"ב.

שהם יעלו עתה למעלה ויאמרו "לחיים", ואח"כ ישתפו את המסובים כאן – עי"ז שיכריזו את פרטי המאורע, הזמן והמקום, כהוראת חז"ל¹⁹⁷ "מצוה לפרסם עושי מצוה", ויזמינו את המסובים,

ואח"כ יחלקו חלק מהמשקה כאן, "גדולה לגימה שמקרבת"¹⁹⁸ (הן מפני קדושת השבת, והן כדי לשתפם, נוסף לכך שיזמינום להשתתף בעצמם כנ"ל), ואת השאר בהמשך – במסיבות.

והעיקר – שזה ימהר את הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, וכולנו יחדיו נלך לארצנו הקדושה, "ארץ אשר . . . תמיד עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"¹⁹⁹, ובעגלא דידן ממש.

נט. [בסיום חלוקת המשקה, ניגש ר' ש. שי' ג. לקבל משקה עבור ה"מלוה מלכה" ד"גמ"ח שומרי שבת", וכ"ק אדמו"ר שליט"א הורה לו לחבוש שטריימל, וכרגיל בכל שנה – לומר דבר תורה או סיפור. הנ"ל סיפר סיפור אודות הצדיק ר' נחום מטשרנוביל²⁰⁰, ותוכנו בקיצור:

(199) עקב יא, יב.

(200) שמועות וסיפורים ח"א (כפ"ח, תשל"ב) ע' ריח"ט.

(196) ל' הכתוב – מלאכי ג, י.

(197) שו"ת הרשב"א ח"א סתקפ"א. הובא במג"א אר"ח סקנ"ד סקב"ג. רמ"א יו"ד סרמ"ט סי"ג.

(198) ראה סנהדרין קג, סע"ב ואילך.

הצדיק מטשרנוביל בבואו לעיר מסויימת הי' רגיל להתאכנס אצל א' מחסידיו. פעם אחת הודיע הצדיק שיכינו לו אכסניא אחרת בעיר, לא אצל חסיד הנ"ל, ולא זו בלבד אלא אוסר הוא על החסיד ללכת עם החסידים ולפגוש אותם, וגם אוסר עליו להיכנס אליו ליחידות, להיות אצלו בעת התפילות ולבוא אליו לשולחנו, ולהתראות עמו בכל אופן שהוא, ואפילו ללוותו בצאתו מהעיר. רק בתנאי אחד יכול הוא לבוא אליו – שיביא לו את הסכום של אלפיים רובל.

כשהגיעו דברי הצדיק להחסיד – ובראותו כי בשום אופן לא יוכל להשיג סכום כה גבוה גם אם ימכור כל נכסיו, הציק לו הדבר במאוד מאוד ובכה במר נפשו.

הצדיק הגיע לעיר והי' ששון ושמחה בכל העיר, ורק החסיד הנ"ל לבדו הי' שרוי בצער.

לאחר זמן קצר עברו דרך העיר פלוגת חיילים, וחלק מהם לנו בביתו של החסיד הנ"ל, וברשותם היתה קופת הכספים של כל הפלוגה. לפתע פתאום באמצע הלילה הגיעה להם פקודה שתוך דקות על כל הפלוגה לעזוב את העיר, והחיילים שבבית החסיד, בחפזם לעזוב את ביתו, השאירו שם את קופת הכסף. אמנם אח"כ חזרו לחפש את הקופה, וחיפשו בכל הבתים, ובדרך פלא לא חיפשו בבית החסיד הנ"ל.

עברו כמה חדשים, והחסיד ראה שלא באו אליו והבין כי מן השמים זיכוהו בעושר. הוא פתח את הקופה, וראשית כל הוציא משם אלפיים רובל ונסע לצדיק לטשרנוביל והביא לו את הכסף. אמר לו הצדיק: ראיתי בשמים שנגזר עליך שתתעשר בעושר רב, אך רצו שתתפלל על זה באמת ורק אז יתנו לך, והואיל ואני מכירך שאתה מסתפק במועט, לכן חיפשתי עצה שתצטרך שתתפלל שיתנו לך כסף רב. ועשיתי את כל מה שעשיתי, ואתה התפללת והתחננת אל ה' ואז נתנו לך.

ובהמשך לסיפור זה, אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הנני רגיל לשאול "קלאץ קשיות"; יש לי "קלאץ קשיא" על סיפור זה, ואתרץ זאת בעצמי:

כיצד יתכן, שבגלל זה שר' נחום מטשרנוביל רצה לעורר שהחסיד יבקש את הכסף – יצער את החסיד במשך חודשים רצופים, עד שהחסיד יראה שהחיילים אינם חוזרים עבור הכסף?!

הן אמת שרצה לעורר אצלו שיבקש – אבל הי' יכול לפעול זאת ביום אחד, ומדוע הי' צריך להימשך כל כך הרבה זמן שהחסיד שרוי בצער מכך שאינו יכול לבוא לראות את רבו?!

וכמובן גודל הצער והבושה שבזה, שחסיד שכפי הנראה הי' רגיל להיות אצל הטשרנובלער – לא יוכל ללכת אליו ולשמוע תורתו או ללכת לבית הכנסת שלו לשמוע כיצד אומר "אמן יהא שמ"י רבא", עם גודל העילוי שבזה – שמזה הי' ר' נחום שמן בגשמיות (כדאיאת בכמה ספרי חסידות²⁰¹), בה בשעה שכל שאר החסידים יכולים ללכת אליו – הרי מובן הצער של החסיד שהוא אינו יכול ללכת לשם, ובמכל שכן וקל

201 סה"מ תרע"ח ע' קצט. תש"ב ע' 79. לקו"ד
ח"ד תשי"ב. "היום יום" טו תמוז. ובכ"מ.

וחומר: אפילו סתם יהודי, אפילו בן אדם מגושם ("אָ גראָבער יונג"), הי' מצטער מכך שכולם יכולים להיכנס לשם ולו אין מניחים להיכנס!...

היתכן לומר שר' נחום ציער יהודי עם כזה צער גדול ובושה גדולה במשך שבועות וחודשים רצופים – כאשר זה הי' יכול להימשך זמן קצר לעורר אצלו שיבקש את הכסף!?

ולכן מסתבר לומר, בכדי לתרץ את ה"קלאַץ קשיא" – שהסיפור זקוק לתיקון אחד: התחלת הסיפור היא אמת, סיום הסיפור הוא אמת – אבל הפרט בסיפור שזה נמשך חודשים אינו בדיוק, אלא באמת כל זה נמשך יום אחד: באותו יום שר' נחום אסר עליו לבוא אליו עד שיביא את הכסף, מיד החל החסיד לבכות בדמעות אמיתיות וחסידיות ("מיט אמת'ע און חסיד'ישע טרערן"), וזה מיד הביא לכך שבאותו יום הגיעו החיילים, ובאותו יום הם עזבו והשאירו אצלו את הכסף, ובאותו יום חזר החסיד עם הכסף לר' נחום, והתבטל הצער.

ועפ"ז הכל חלק!

הטעות בסיפור הגיעה מכך – שרגיל אצל כמה וכמה, שכאשר מספרים סיפור – לא מדייקים כל כך בפרטים, כי חושבים שהעיקר הוא כללות התוכן, ולא הפרטים, הזמן ומקום והשמות וכו'.

אבל האמת היא, כפי ששמענו מכ"ק מו"ח אדמו"ר²⁰², שצריכים לספר סיפור עם כל הפרטים ודיוקים, כידוע ומפורסם שכ"ק מו"ח אדמו"ר הי' נוהג לספר סיפור בתכלית הדיוק בנוגע לכל פרט ופרט, שכן, מלבד מעלת הדיוק בפרטים כשלעצמה, אפילו בפרטים שאינם נוגעים לתוכן הסיפור, הרי ישנם פרטים רבים שלא שמים לב עד כמה נוגעים הם לכללות תוכן הסיפור²⁰³.

וכך אירע גם כאן: מכיון שלא דייקו לספר את הסיפור בדיוק כל הפרטים, זה הביא, כטבע בני אדם (והלואי שלא הי' קורה כפי שקורה ("סיזאַל ניט טרעפן ווי ס'טרעפט זיך")), שכל אחד הוסיף פרטים בכדי לייפות את הסיפור. הוא שומע סיפור שר' נחום ציוה שהחסיד לא יבוא אליו עד שיביא אלפיים רובל – והוסיף פרט, שעד שהביא את הכסף עברו חודשים, בחשבו שזה מייפה את הסיפור; במה זה מייפה אותו? בזה שר' נחום ציער יהודי רח"ל חודשים רצופים!...

ולכן מסתבר לומר, שהסיפור זקוק לתיקון קטן, שבמקום להימשך חודשים, אירע כל זה באותו יום, כנ"ל.

202) ראה אגרות-קודש שלו ח"ד ע' סה. וראה שם שלט"א ח"א ס"ע רסח"ט.

203) ראה אגרות-קודש שלו ח"ד ע' סה. וראה שם ח"א ע' ת. לקו"ד ח"א ק, א. ועוד.

ל. בנוגע לפועל – איין זה פוגע ב"מלוה מלכה", ובכסף שצריך להיכנס עי"ז ל"גמ"ח".
 בודאי ישתתפו, ויתנו כסף. [כ"ק אדמו"ר שליט"א חייך, ואמר:] ואדרבה – שאת השכר
 שצריכים לשלם לי על תירוץ ה"קלאץ קשיא" – יתנו ל"גמ"ח!"

ו"גדולה צדקה שמקרב את הגאולה"²⁰⁴ – זה מזרז את הגאולה שתבוא במהירות
 יותר, באופן של "אחישנה"²⁰⁵, וללא שום עיכוב וצער כו' מיותר (ע"ד האמור בנוגע
 לסיפור הנ"ל).

ובפשטות: שבמקום זה שמשיח יבוא בחמישה רגעים – יבוא בארבעה רגעים,
 ובמקום ארבעה רגעים – מוטב יותר בשלושה רגעים, ובמקום שלושה רגעים – מוטב
 יותר בשני רגעים, ומכיון שאי אפשר להגביל את משיח צדקנו – הרי הוא יכול לפעול
 שיבוא ברגע אחד, ברגע כמימרא, בגאולה האמיתית והשלימה, "בשעתא חדא וברגעא
 חדא" ממש.

[אח"כ אמר:] הנני מקוה שלמספר הסיפור לא תהי' תרעומת מכך שעשיתי הגהות,
 הגהות ותיקונים לסיפורו. ואם יש לו תרעומת – הנני מבקש מחילה וסליחה וכפרה,
 "ואמר כל העם אמין"²⁰⁶!

[הקהל ענה "אמן", וכ"ק אדמו"ר שליט"א התחיל לנגן "והריקותי לכם ברכה"].

– שיחה ד' –

לא. נתחיל (שלא כרגיל) עם העניין ברמב"ם – כי נמשיך גם עם ענין ברמב"ם
 מההתוועדות שלפני זה, כדלקמן.

בשיעור רמב"ם היומי²⁰⁷ מפרט הרמב"ם כמה תוארים על עולם הבא: "וכמה שמות
 נקראו לה (לטובת עולם הבא) דרך משל, הר ה', ומקום קדשו, ודרך הקודש, וחצרות
 ה', ונועם ה', ואוהל ה', והיכל ה', ובית ה', ושער ה'".

וע"פ הידוע גודל הדיוק בדברי הרמב"ם, ובפרט בנוגע למספר העינים (פסוקים
 וכיו"ב) שהרמב"ם מביא, כפי שמדייק בכמה מקומות בכתבו את המספר (אע"פ שיכולים
 לספור לבד)²⁰⁸, כמ"ש הרמב"ם בא' מאגרותיו²⁰⁹ "וסכמנום במספר . . מפני שחששתי
 שמא ישמיט אחד מן המעתיקים מן המספר ויאמר האומר לא הזכירה", והרמב"ם מדייק
 להביא מספר שלם, כמדובר פעם – מובן, שאע"פ שהרמב"ם אינו כותב כאן מספר,
 בודאי מספר התוארים שמביא כאן על עולם הבא הוא בדיוק, שהרי ישנם עוד תוארים
 בתורה שאותם הרמב"ם אינו מביא.

207 (207) הל' תשובה פ"ח הי"ד.

208 (208) ראה יד מלאכי כללי הרמב"ם אות לד.

209 (209) אגרת תח"מ (ע' עד – בהוצאת קאפח). וראה

לקו"ש חכ"ג ע' 230. וש"נ.

204 (204) ב"ב י, א. וראה תניא פל"ז (מח, ב ואילך).

205 (205) ישע"י ס, כב. וראה סנהדרין צח, א.

206 (206) ל' הכותב – תהלים קו, מח. ועוד.

כאשר סופרים את התוארים – רואים שמפורטים כאן תשעה תוארים. וצריך ביאור מדוע מביא דוקא תשעה תוארים, דלכאורה למספר תשעה אין מעלה מיוחדת?

לב. לכאורה הי' אפשר לקשר זאת למ"ש הרמב"ם לעיל (בהלכות יסודי התורה²¹⁰) שישנם "תשעה גלגלים", ולא זו בלבד שמפרט את תשעת הגלגלים, אלא הוא מקדים "והם תשעה גלגלים", ומפרט כל גלגל במספרו ("גלגל שני", "גלגל שלישי" וכו').

אבל שם מפרט הרמב"ם עוד גלגל עשירי – כמ"ש שם אח"כ²¹¹ "ברא הא-ל למטה מגלגל הירח (גלגל הראשון) גולם אחד שאינו כגולם הגלגלים, וברא ארבע צורות לגולם זה . . . צורת אש . . . צורת הרוח . . . צורת המים . . . צורת הארץ כו'" (ד' היסודות). ויוצא שיש סך הכל עשרה גלגלים (לא תשעה גלגלים), שעשרה הוא שלמות המספר²¹² (כמדובר בהתועדות שלפני זה²¹³).

ומה שהרמב"ם אינו כותב "והם עשרה גלגלים", אלא מחלק את תשעת הגלגלים וגלגל העשירי ומפרטם בנפרד – הוא מפני שכך בראם הקב"ה עם החלוקה בין שמים וארץ, כפי שמדגיש הפסוק "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"²¹⁴, "שמים" בנפרד ו"ארץ" בנפרד – לכן גם הרמב"ם מחלקם כך: תשעת הגלגלים בשמים, וגלגל העשירי "למטה מן הרקיע"²¹¹.

ועפ"ז יובן ג"כ מדוע הרמב"ם מקדים את מספרם "והם תשעה גלגלים" (אע"פ שאפשר למנותם לבד), דלכאורה: למאי נפקא מינה? בשלמא בדינים שבהם נוגע לדעת ולא לשכוח כמה פרטים יש שם – מובן מדוע הרמב"ם מפרט את המספר, כי זה נוגע להלכה; אבל בנוגע לגלגלים – למי מפריע שישכחו אודות גלגל אחד?! הן אמת, "אראה שמיד מעשה אצבעותיך"²¹⁵ (כפי שמביא הרמב"ם לעיל²¹⁶), אבל מה מיתוסף עי"ז שידועים שיש "תשעה גלגלים"?

והביאור בזה: הרמב"ם כותב לקמן אודות מעלת תשעת הגלגלים, ש"כולן בעלי נפש ודעה והשכל הם, והם חיים ועומדים ומכירין את מי שאמר והי' העולם . . . ודעת הכוכבים והגלגלים מעוטה מדעת המלאכים וגדולה מדעת בני אדם"²¹⁷, משא"כ ד' היסודות (בגלגל העשירי שלמטה מתשעה גלגלים ברקיע) "אינם בעלי נפש ואינם יודעים ולא מכירים כו"²¹⁸.

ומכיון שלגלגלים בשמים יש את המעלה הנפלאה לגבי הגלגל "למטה מן הרקיע" (ד' היסודות) – לכן מדגיש הרמב"ם שהמעלה מתבטאת גם במספרם: גלגלי השמים

(214) בראשית א, א.

(215) תהלים ה, ד.

(216) ה' יסוה"ת פ"ב ה"ב.

(217) שם פ"ג ה"ט.

(218) שם הי"א.

(210) פ"ג ה"א.

(211) ה"י.

(212) ראה פרדס שער (ב) טעם האצילות פ"א-ב.

ראב"ע שמות ג, טו. וראה לקו"ש ח"ל ע' 2 ואילך.

ובכ"מ.

(213) שיחת ש"פ בשלח שבעה ערה 159 סכ"ט.

מורכבים מ"תשעה", רוב השלימות של עשרה – בשמים ניתן הכי הרבה שאפשר – באופן שישאר המוכרח בארץ, גלגל אחד. היינו, שהגלגלים בשמים אינם בשוה במעלה גלגל למטה, אלא הם מורכבים מתשעה, רוב השלימות, חוץ מהגלגל שלמטה מזה.

אמנם, זהו כפי שהם נמצאים בפירוד – "שמים" בפני עצמם ו"ארץ" בפני עצמה (כמו בפסוק "את השמים ואת הארץ"); אבל הסך-הכל של כל הגלגלים הוא – עשרה (תשעה בשמים וד' היסודות) – שלימות המספר. שזה מודגש גם במ"ש הרמב"ם המספר "תשעה גלגלים" – "תשעה גלגלים" בשמים, שביחד עם הגלגל "למטה מן הרקיע" עושה עשרה גלגלים.

שזהו ע"ד ובדוגמת מה שמצינו בנוגע ל"עשרה מאמרות" שבהם נברא העולם²¹⁹: סך הכל ישנם עשרה מאמרות – שלימות המספר; אבל בפרטיות – הם מתחלקים לשתי חלוקות: תשעה מאמרות הכתובים בגלוי, ו"בראשית" ש"נמי מאמר הוא"²²⁰, כמבואר בכמה מקומות²²¹ החילוק בין תשעת המאמרות והמאמר "בראשית".

ועד"ז הוא גם בנוגע לגלגלים: סך הכל ישנם עשרה גלגלים, אבל בפרטיות הם מתחלקים לשני סוגים – תשעה גלגלים בשמים וגלגל אחד למטה. אלא שאצל הגלגלים זהו סדר מלמעלה למטה – שגלגל אחד הוא למטה מתשעת הגלגלים, משא"כ במאמרות זהו סדר מלמטה למעלה – שה"מאמר אחד" ("בראשית") הוא למעלה מתשעת המאמרות.

לג. כל זה הוא ביאור בנוגע לגלגלים. אבל עדיין צריך להבין הביאור בזה שהרמב"ם מביא תשעה תוארים על עולם הבא, כנ"ל.

ויש לומר: אחד מתשעת התוארים הוא "חצרות ה'", שהוא היחיד מתשעת התוארים הכתוב בלשון רבים (וכל השאר כתובים בלשון יחיד).

ועפ"ז אפשר לומר, שמכיון ש"מיעוט רבים שנים"²²², יוצא ש"חצרות ה'" באמת כולל בתוכו (בפרטיות) שני ענינים. ובפרט ע"פ המבואר בכמה מקומות²²³ ש"חצרות ה'" קאי על ב' בחינות חצר, חצר החיצונית וחצר הפנימית (כמ"ש במגילת אסתר²²⁴ "ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית"), ובספירות – נצח והוד²²⁵, שלפעמים הם נחשבים כענין אחד, אבל בפרטיות הן שתי ספירות.

ועפ"ז יוצא, שתשעת התוארים מתחלקים בפרטיות לעשרה ענינים (המורה על שלימות) – תשעת התוארים, ו"חצרות ה'" מתחלק לשנים.

223) ראה זהר ח"א צד, ב. רמח, ב. ח"ג קט, רע"א.
ספר הליקוטים – דא"ח צ"צ ערך חצר.

224) ה, א.
225) של"ה קלח, סע"ב ואילך (בשם הרמ"ק – בסוד העירוב מחצר לחצר).

219) אבות פ"ה מ"א.
220) ר"ה לב, א. מגילה כא, ב.
221) ראה מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' קפה ואילך.
סהמ"צ להצ"צ קסז, א ואילך. ועוד.
222) ראה לקו"ש חכ"א ע' 111 הערה 21. וש"נ.

ויש לומר, שהם כנגד העשר ספירות, וספירת נצח והוד נחשבים יחדיו ("חצרות ה'") – כידוע שעשר הספירות הם תוארים של הקב"ה, ובפרט של שם הוי', שם העצם²²⁶ – שרוב התוארים (שהרמב"ם כותב) הם עם שם הוי'.

שזהו ע"ד המדובר לעיל בנוגע לגלגלים – שסך הכל יש עשרה גלגלים, אלא בפרטיות הם מתחלקים לתשעה גלגלים בשמים וגלגל אחד למטה, ע"ד העשרה מאמרות, המתחלקים לתשעת המאמרות ומאמר "בראשית". ועד"ז בנדון דידן: בכללות הם תשעה תוארים, אבל בפרטיות הם מתחלקים לעשרה ("חצרות ה'") מתחלק לשנים – (נצח והוד).

והטעם מדוע הרמב"ם אינו כותב כאן את מספר התוארים (כמו שכותב בגלגלים – "תשעה גלגלים"), הוא – מפני שכאן אין זה נוגע, משא"כ בגלגלים, "מעשה בראשית"²²⁷, כנ"ל.

לד. כאן המקום לבאר את הענין ברמב"ם שאודותיו התעכבו בהתוועדות שלפני זה²²⁸:

בהלכות יסודי התורה²²⁹ כותב הרמב"ם: "הא-ל הנכבד והנורא הזה מצוה לאהבו וליראה אותו שנאמר²³⁰ ואהבת את ה' אלקיך ונאמר²³¹ את ה' אלקיך תירא".

והוקשה: מדוע משתמש הרמב"ם בשם "א-ל"? ובפרט שבראיות מהפסוקים שהרמב"ם מביא בהלכה זו עצמה כתוב "ה' אלקיך" ("ואהבת את ה' אלקיך", "את ה' אלקיך תירא") – והי' צריך להשמש בשם הוי' (או 'ה' אלקים"). ובפרט שבהלכות שלאחרי זה²³² (באותו ענין) משתמש הרמב"ם בשם ה' – "השם הגדול".

ונשאלו אז בשאלה. ובינתיים אף אחד לא השתדל לחפש תירוץ (עכ"פ – שהגיע אלי) – לא מצד זה שחסר בשכל, אלא מצד העדר שימת לב; עסוקים עם ענינים אחרים, ענינים חשובים, ענינים של תורה ומצוות...

יש אמנם את הברירה לצעוק "תיקו", ולשכב לישון ברוגע בהסתמך על כך שכאשר יבוא אליהו הנביא, יהי' ("תיקו" ר"ת) "תשבי יתרץ קושיות ואבעיות"²³³. ובזה גופא – יכול להיות אופן, לא שהוא נשכב לישון מפני שהוא מתעצל ולא מפריעה לו השאלה, אלא אדרבה: הוא עד כדי כך בטוח שהנה בא אליהו והוא יתרץ את השאלה – ובמילא בינתיים אינו יכול לישון ברוגע!

230) ואתחנן ו, ה.

231) שם, יג.

232) ה"ב.

233) תויו"ט סוף עדויות. של"ה תט, א. ובכ"מ –

ע"פ זח"כ ג, א. וראה גם ערוך השלם בערכו.

226) כס"מ הלי' ע"ז פ"ב ה"ז. פרדס שער (יט) שם בן ד' פ"א ואילך. מו"נ ח"א פס"א ואילך. עיקרים מאמר ב' פכ"ח.

227) ראה רמב"ם שם פ"ד ה"י.

228) שיחת ש"פ בשלח שבהערה 159 סכ"ח.

229) פ"ב ה"א.

אבל הסדר ע"פ תורה צריך להיות – שכאשר יש קושיא, צריכים להשתדל לחפש תירוץ. ולכן נשתדל עתה לתרץ את הקושיא הנ"ל בנוגע ל"הא-ל הנכבד והנורא" (עכ"פ בקיצור).

לה. לאחר שהרמב"ם כותב "הא-ל הנכבד והנורא הזה מצוה לאהבו וליראה אותו כו", הוא ממשיך לדבר אודות הדרך לבוא לאהבה ויראה – "והיאך היא הדרך לאהבתו ויראתו, בשעה שיתבונן האדם במעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים ויראה מהן חכמתו שאין לה ערך ולא קץ כלל, מיד הוא אוהב . . ומתאוה תאוה גדולה לידע השם הגדול"²³². רואים כאן שני ענינים: (א) ההתבוננות המביאה לאהבה ויראה ("הדרך לאהבתו ויראתו"); (ב) האהבה ויראה עצמן.

ויש לומר, שהענין הראשון (ההתבוננות) קשור בעיקר עם שם "א-ל", והענין השני (האהבה ויראה עצמן) קשור בעיקר עם שם "ה' אלקים" ("ואהבת את ה' אלקיך", "את ה' אלקיך תירא").

והביאור:

כאשר מדובר אודות התבוננות האדם (בכדי להגיע לאהבת ה' ויראת ה') – באמת צריכה ההתבוננות להיות בגדלות הבורא כו', אבל – כפי שיש לזה עכ"פ איזה שייכות וערך לאדם המתבונן, לדוגמא שהקב"ה הוא בורא האדם והעולם, או אודות "מעשיו וברואיו הנפלאים הגדולים", או אודות ההשפעות של הקב"ה להאדם, וכיו"ב. כי אם מדובר אודות הקב"ה כפי שהוא שלא בערך לגמרי מהאדם, ואין לו שייכות אליו – לא שייך בזה התבוננות והשגה, וזה לא יתפוס את האדם, ובמילא זה אינו יכול להביאו לאהבה ויראה.

ובשמות הקב"ה, ענין זה (כיצד יש להקב"ה שייכות וערך להאדם) מתגלה בשם "א-ל". משא"כ שם הוי', שם העצם, קאי על אמיתת המציאות ועצמיות של הקב"ה, שזהו כפי שהקב"ה הוא שלא בערך לגמרי להאדם והעולם, ובמילא אין מקום שם לענין של התבוננות שיתפוס את האדם.

ויש לבאר זה ע"פ ביאור הרמב"ם (לעיל בהלכות יסודי התורה)²³⁴, וגם במורה נבוכים²³⁵ בבקשת משה להקב"ה "הראני נא את כבודך"²³⁶:

"מהו זה שביקש משה רבינו להשיג כשאמר הראני נא את כבודך, ביקש לידע אמיתת המצאו של הקדוש ב"ה עד שיהי' ידוע בלבו כמו ידיעת אחד מן האנשים שראה פניו ונחקה צורתו בלבו שנמצא אותו האיש נפרד בדעתו משאר האנשים, כך ביקש משה

עבוה"ק חלק התכלית פל"ג ופל"ה.

(234) פ"א ה"י.

(236) תשא לג, יח.

(235) ח"א פכ"א. פל"ז. פנ"ד. פס"ז. ועוד. וראה

רבינו להיות מציאות הקב"ה נפרדת בלבו משאר הנמצאים עד שידע אמיתת המצאו כאשר היא,

והשיבו ברוך הוא, שאין כח בדעת האדם החי. . להשיג אמיתת דבר זה על בוריו, והודיעו ברוך הוא. . עד שהשיג מאמיתת המצאו דבר שנפרד הקב"ה בדעתו משאר הנמצאים, כמו שיפרד אחד מן האנשים שראה אחוריו. . ועל דבר זה רמז הכתוב ואמר²³⁷ וראית את אחורי לפני לא יראו".

היינו, ש"אמיתת המצאו" – "פני" – אף אדם אינו יכול להבין, "לא תוכל לראות את פני כי לא יראני האדם וחי"²³⁸, כי זהו לגמרי שלא בערך לאדם; אבל "וראית את אחורי" – הקב"ה גילה את עצמו למשה באופן שהוא יוכל להשיגו, היינו לא עצם מהותו של הקב"ה, אלא התוארים שלו (כפי שמבאר הרמב"ם²³⁹), כפי שהוא מתלבש ויש לו שייכות וערך להאדם, "כמו שיפרד אחד מן האנשים שראה אחוריו".

ועל זה גילה לו הקב"ה את י"ג מדות הרחמים – "ויעבור ה' על פניו ויקרא ה' ה' א-ל רחום וחנון וגו'"²⁴⁰.

השם הראשון מ"ג מדות הרחמים, שם הוי' – הוא שם המפורש²⁴¹, שם העצם ושם המיוחד²⁴², שקאי על "אמיתת המצאו", למעלה מהשגת כל אדם. וגם שם הוי' השני (שקאי על הוי' דלתתא²⁴³, שיש לו שייכות וערך להשגת האדם) – ע"פ הלכה אין מחלקים בינו לשם הוי' הראשון, ובפרט ששם הוי' בכלל הוא שם העצם.

לאיזה שם יש שייכות וערך להשגת משה רבינו – זה מתחיל מהשם "א-ל" (השם הראשון אחרי "הוי' הוי'")²⁴⁴.

והנה, כל זה מדובר בנוגע לענין הראשון הנ"ל – התבוננות האדם, שזהו בעיקר ב(שם) "הא-ל", שקאי על אלקות שיש לו שייכות וערך להשגת האדם.

אבל לאחר שהיתה ההתבוננות ב"הא-ל", התבוננות המביאה לאהבה ויראה – השלימות דאהבה ויראה היא דוקא כאשר זה קשור עם שם הוי'. כמובן בפשטות: כאשר האדם מבין בפנימיות ("דערהערט") שישנה המציאות דהוי' (שם העצם), "אמיתת המצאו", שלגמרי מובדל ושלא בערך ממנו, ואעפ"כ הקב"ה (הוי') בראו וכו' – אז האהבה גדולה יותר ועם יותר "להט" ("קאָך") מכאשר זה קשור עם שם "א-ל" לבד, שיש לו שייכות וערך אליו.

242) סוטה שם. סנהדרין שם. וראה בארוכה פרדס שבהערה 226.

243) תו"א בשלח סב, ריש ע"ב. ובכ"מ.

244) וראה מו"נ שם פכ"א. זח"ג קלא, ב. ע"ח שער

(יג) א"א פ"א פע"ח שער (יא) הסליחות פ"ד. שער הכוונות דרושי ועיבור דרוש ג' ואילך. ועוד.

237) שם, כג.

238) שם, כ.

239) מו"נ שם.

240) תשא לד, ר"ז.

241) סוטה לח, א. סנהדרין ס, א. רמב"ם הל'

יסוה"ת פ"ו ה"ב.

ועפ"ז מובן מדוע הרמב"ם משתמש כאן בשם "א-ל", אע"פ שאח"כ כתוב בפסוק "ה' אלקיך" ("ואהבת את ה' אלקיך", "את ה' אלקיך תירא"):

מצד התבוננות – שזה צריך להיות מונח אצל האדם בשכלו – ההתבוננות היא ב"ה-א-ל"; אבל אח"כ, מצד האהבה ויראה (המתגלות ע"י ההתבוננות) – זהו בעיקר ב"הוי", וכפי ש"הוי" נעשה "אלקיך", "כחך וחיותך"²⁴⁵.

ויש להוסיף: ע"פ המבואר במפרשים ששני התוארים "הנכבד והנורא" קשורים עם שני הענינים דאהבה ויראה – יוצא, שההתבוננות היא ב"ה-א-ל", ו"ה-א-ל" הוא "הנכבד והנורא", שזה מביא לאהבה ויראה.

לו. נתעכב גם על ענין בשיעור הרמב"ם דמוצאי שבת זה – בפרק העשירי (והאחרון) דהלכות תשובה:

הרמב"ם כותב בשיעור²⁴⁶, ששלימות העבודה היא עבודה לשמה, מתוך אהבה, כפי שהי' אצל אברהם אבינו, "שקראו הקב"ה אוהבו" – "אברהם אוהבי"²⁴⁷.

אבל אח"כ מוסיף²⁴⁸: "ואמרו חכמים לעולם יעסוק אדם בתורה ואפילו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

בהלכה זו מודגשים שני ענינים:

(א) "לעולם יעסוק אדם בתורה ואפילו שלא לשמה", היינו שאפילו כשאוחז עדיין ב"שלא לשמה" (ובטוחים שיקח עוד משך זמן עד שיגיע ל"לשמה"), כפי שזהו אצל קטנים – עליו ג"כ לעסוק בתורה ומצוות, שהרי מדובר ביהודי.

ויתירה מזה: (ב) "שמתוך שלא לשמה בא לשמה": מכיון שהעצם שלו תמיד בשלימות, כפי שפוסק הרמב"ם בהלכות גירושין²⁴⁹ שכל אחד מישראל, עד אפילו יהודי שצריכים ללקותו בכדי שיציית לבית דין (כפי שנראה בעיניו של אינו-יהודי שעובר ורואה שבית דין מכין אותו עד שיאמר "רוצה אני"), "רוצה (ברצונו הפנימי והאמיתי) להיות מישראל ורוצה הוא לעשות כל המצוות כו" – זה מביא סוף סוף לעבודה "לשמה".

ובפרט ע"פ הפירוש הפנימי, ע"ד החסידות²⁵⁰, ב"מתוך שלא לשמה בא לשמה" – שה"תוך" ופנימיות של "שלא לשמה" גופא הוא "לשמה", ולכן "מתוך (הפנימיות ד) שלא לשמה (גופא) בא לשמה" (גם בפועל ובגלוי).

ומזה מובן, שגם כאשר אומר "הריני עושה מצוות התורה ועוסק בחכמתה כדי שאקבל כל הברכות הכתובות בה או כדי שאזכה לחיי העולם הבא"²⁵¹, "שלא לשמה"

(248) שם ה"ה.

(249) פ"ב ה"כ.

(250) לקו"ש ח"כ ע' 50.

(251) רמב"ם ה' תשובה שם ה"א.

(245) ראה תו"א יתרו סז, ב. לקו"ת שלח מ, ג. בלק

עג, רע"ג. ובכ"מ.

(246) פ"י ה"ב.

(247) ישע"י מא, ח.

– הרי כוונה זו אינה אלא בגלוי ובחיצוניות, אבל לאמיתותו של דבר, מצד רצונו הפנימי והאמיתי – "עושה האמת מפני שהוא אמת"²⁴⁶, "מפני שהוא הרב ראוי לשמשו"²⁵², כלומר, עבודה לשמה.

ונמצא, שהפנימיות ("תוך") ד"שלא לשמה" גופא היא – לשמה, ולכן "מתוך שלא לשמה (הפנימיות ד"שלא לשמה" גופא) בא לשמה", היינו שה"תוך" ד"שלא לשמה" בא בגלוי, שגם בגלוי ובחיצוניות עובד עבודתו בקיום התורה ומצוות (לא בשביל שכר, אלא) לשמה.

לזו. ומזה הוא הלימוד כיצד יש להתעסק עם כל אחד מישראל ללא יוצא מן הכלל, אפילו אם הוא אוהו עדיין בעבודה שלא לשמה, כי לכל לראש – "לעולם יעסוק אדם בתורה ואפילו שלא לשמה", ושנית – "שמתוך שלא לשמה בא לשמה".

אלא, שזהו כאשר העבודה היא בסדר מסודר, שאז המעבר מדרגת העבודה שלא לשמה לדרגת העבודה לשמה הוא תהליך שנמשך זמן רב, ש"אין מלמדין אותן אלא לעבוד מיראה, עד שתרחבה דעתן ויתחכמו חכמה יתירה, מגלים להם רז זה מעט מעט, ומרגילין אותן לענין זה בנחת, עד שישגוהו וידעוהו ויעבדוהו מאהבה"²⁴⁸;

אמנם, מכיון שנמצאים בימים האחרונים לפני ביאת המשיח, והולכים תיכף להגאולה – שאז יהי' "הקיצו ורננו שוכני עפר"²⁵³, ואברהם אבינו בתוכם ובראשם ("ראש לאבות"²⁵⁴), ואז כל בני ישראל יראו אותו בגלוי [ובמכל שכן מזה שאז יהי' "לא יכנף עוד מורייך"²⁵⁵], ויראו בגלוי כיצד הוא "אברהם אוהבי", ועובד עבודתו לשמה, ועושה זאת עם מסירת נפש, וזה חודר בכל מציאותו בהיותו מרכבה לאלקות, וכדאיתא בנוגע לאבות ש"לא נעשו מרכבה רק לרצון העליון כל ימיהם"²⁵⁶, ואדרבה – לעתיד לבוא עבודת אברהם תהי' למעלה יותר מכפי שהיתה בזמנו –

הנה כאשר בני ישראל יראו אברהם אבינו חי ("אֶלְעָבְדִּיקֶעַר אַבְרָהָם אַבְיָנוּ"), ויראו כיצד הוא "אברהם אוהבי" ועושה עבודתו לשמה – זה בודאי יפעל עליהם, שהם יהיו בדוגמא לזה.

ואת זה מזרזים שיהי' במהירות יותר ע"י עבודת בני ישראל עכשיו, כפסק דין הרמב"ם (בפרקים הקודמות דהלכות תשובה) "הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה. . ומיד הן נגאלין". וכידוע²⁵⁷ שעיקר העבודה בדרא דעקבתא דמשיחא הוא

257) ראה תו"א שמות נב, ב. תו"ח שמות סד, ב.
סה"מ עטר"ת ע' תסד. תרפ"ה ע' קיב. תרפ"ט ס"ע
215-6 (קונטרסים ח"א נג, ב). תרצ"ז ס"ע 298-9
(תש"י ע' 237). תרח"ץ ע' קע. סד"ה והאיש משה
תרח"ץ (קה"ת, תשנ"ג). סה"מ תש"ב ע' 13.

252) שם ה"ד.
253) ישע"י כו, יט.
254) ב"ר פנ"ט, ו.
255) ישע"י ל, כ. וראה תניא פל"י (מו, א).
256) תניא פכ"ג (כח, ב).

באופן של מסירת נפש, והרי פתיחת הצינור לעבודה דמסירת נפש היתה ע"י אברהם אבינו²⁵⁸.

וכן תהי' לנו, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, במהרה בימינו ממש, ובעגלא דידן ממש.

– שיחה ה' –

לח. הביאור מדוע רש"י אינו מפרש "באגנות", משא"כ האבן עזרא כן מפרש זאת: לכתחילה היתה קא סלקא דעתך לומר שהאבן עזרא ידע ערבית, משא"כ רש"י אולי לא ידע זאת.

וכידוע בדברי הימים שלהם – שהאבן עזרא הי' חי בארצות ערביות (וגם נסע ממקום למקום, והיו לו צרוך וכו'), ובמילא בודאי ידע ערבית. משא"כ רש"י הי' בצרפת, ולא כל כך נסע [אף שידוע שנסע קצת, "כי אז השלים פירוש התורה ורוב גמרות ולא רצה לגלות קונטרסין ופירושי לשיבות שמא קדמוהו אחר . . ובזה הגלות הי' חובר ודורש בישיבות הפירושים שיש להם"²⁵⁹], ובמילא הי' אפשר לומר שרש"י לא ידע ערבית.

ועפ"ז – הי' אפשר להסביר מדוע האבן עזרא אמר פירוש על "באגנות" משא"כ רש"י אינו אומר פירוש – כי האבן עזרא ידע ערבית, וידע שבערבית יש מילה "אגא"ן", שפירושו כלי עגול; משא"כ רש"י לא ידע ערבית, ולא ידע את הפירוש ב"באגנות".

ואע"פ שכך כתוב בפסוק – הרי ב"פשוטו של מקרא" אין נפקא מינה איזה סוג כלי זה הי' (בין עגול, בין ריבוע, בין משולש). ב"פשוטו של מקרא" נוגע רק שזה הי' כלי, ואת זה מבין ה"בן חמש למקרא" בעצמו מהפסוק. ולכן רש"י אינו צרך לפרש מאומה, כי אין נפקא מינה מצד פירוש הכתוב שפירושו "כלים עגולים".

ולכן: אם רש"י הי' יודע ערבית – הי' מפרש ש"באגנות" פירושו "כלים עגולים" (כפי שמפרש האבן עזרא); אבל היות שאינו יודע זאת – אינו מפרש מאומה, ולא חסר שום דבר בפירוש הכתוב, כי מצד פירוש הכתוב אין נפקא מינה.

ואע"פ שרש"י יודע שבשיר השירים כתיב "אגן הסהר", ושם פירושו עיגול (כמו שהלבנה היא עיגול) – ישנו הכלל ברש"י שאם דבר הכתוב לקמן אינו נוגע לעיל – אינו מביא את זה עד שמגיעים לשם; והפירוש ש"באגנות" פירושו "כלים עגולים" אינו נוגע כאן בפירוש הכתוב, כנ"ל.

(259) סדה"ד מע' רש"י (ד"א תתס"ה).

(258) ראה לקו"ש ח"כ ס"ע 74 ואילך. ור"נ.

ויתירה מזה: אין הכרח (ע"ד הפשט) מ"אגן הסהר" (דבר עגול) שכן הוא גם הפירוש כאן. ואדרבה: מכיון ששם כתיב "אגן הסהר" וכאן כתיב "באגנות" סתם – יש סברא למר, שכאן בפירוש אין הכוונה עיגול.

לט. כל זה הי' בתור קא סלקא דעתך שרש"י לא ידע ערבית.

אבל אח"כ "תפסתי" להסתכל בפנים, "ניתי ספר ונחזה"²⁶⁰, בשיר השירים שבו כתיב "אגן הסהר", ושם רואים שרש"י מפרש: ובלשון ערבי קרוי סהר על שם שהטבור כמו נקב עגול מושלו כאגן עגול".

רואים שרש"י כן ידע ערבית²⁶¹, ואי אפשר לומר שהוא לא אמר את פירושו על "באגנות" מפני שלא ידע ערבית.

ולכן מוכרחים לומר ביאור אחר בזה. והביאור בזה – ע"ד המדובר לעיל:

אע"פ שרש"י יודע באמת (מערבית) את הפירוש "באגנות" (שפירושו "כלים עגולים") – הרי זה אינו נוגע ב"פשוטו של מקרא": ב"פשוטו של מקרא" רק נוגע ש"אגנות" הם כלים (שבהם שם משה את הדם), אבל אינו נוגע איזה סוג כלים הם – אם עגולים, מרובעים, משולשים כו'. [בקרוב פסח יש נפקא מינה באיזה סוג כללי יש לשים את הדם, "ולא היו לבזיכין שולים שמא יניחם ויקרש הדם"²⁶²; אבל כאן אין זה נוגע].

ולכן אין לרש"י מה לפרש כאן.

בשיר השירים נוגע לומר שזה "עגול" – כי שם בשיר השירים רוצה לגלות שלימות ביופי, ו"עגול" מורה על יופי (שאינו זה מחודד ("שפיציק") אלא מעוגל); משא"כ בפרשתנו אין זה נוגע, ולכן רש"י אינו מפרש מאומה.

ואע"פ שרש"י מביא בכמה מקומות פירוש בלע"ז – הרי: (א) הפירוש הפשוט ב"בלע"ז – ר"ת "בלשון עם זו" [אחרים אומרים שזהו מלשון "לועזי", המובא בגמרא בכמה מקומות], ו"לשון עם זו" של רש"י הי' צרפתית, לא ערבית. ובמילא אם רש"י הי' מביא מילה מערבית – הי' ה"בן חמש למקרא" שואל אצלו: מדוע אתה מביא לנו תיבה משפה שאיננו מבינים?

(ב) ויתירה מזה: מכיון שבפסוק לא חסר ללא הפירוש – כי בפשטות הכתובים אין נפקא מינה האם זה הי' "כלים עגולים" או לא – פירוש כאן הוא מיותר. ואדרבה: אם רש"י הי' אומר פירוש, הי' ה"בן חמש למקרא" שואל: מה חסר כאן בפשט שזקוקים לפירוש²⁶³!

ר' ז.י.כ.. ובהנחה אחרת מבואר, שלדעת רש"י אין כל הכרח בפשט"מ ש"אגנות" היא תיבה בלשון ערבי, ואדרבה – כל זמן שאין הכרח לדבר, מסתבר לומר בפשטות ש"אגן" הוא שם של כלי בלשון הקודש (אלא שאין נפק"מ צורתו, כנ"ל בפנים בארוכה), ובפרט

(260) ע"פ לי' חז"ל – קידושין ל, א. וש"נ.
(261) וראה גם פרש"י בא יב, ט. תרומה כה, כט. תצוה כח, כח.
(262) ל' אדה"ז ב"סדר קרבן פסח".
(263) כ"ה (כל הביאור הנ"ל) בהנחה, ועד"ז בחזרת

מ. הביאור בפרש"י עה"פ "עלה אלי ההרה והי' שם" – "מ' יום":

בתור קא סלקא דעתך אולי הי' אפשר לומר, שאת התיבות "מ' יום" מעתיק רש"י מלשון הכתוב דלקמן ("ארבעים יום"), כדרכו בכמה מקומות שמעתיק בפירושו לשונות מפסוק. וכוונת רש"י היא – לפרש ש"ויהי שם ארבעים יום" אינו ענין בפני עצמו, אלא זה בא בהמשך אחד ל"עלה אלי ההרה והי' שם".

אבל אי אפשר לומר כן [לא רק שזהו פשט "עקום", אלא בכלל אי אפשר לומר כן] – כי [נוסף לכך שעדיין לא מתורץ מדוע מעתיק גם התיבות "עלה אלי ההרה"] לשון הכתוב הוא "ארבעים יום וארבעים לילה" – ואם רש"י מעתיק לשון הכתוב, הי' עליו לכתוב לא רק "מ' יום", אלא גם "ומ' לילה" (או "וגו").

והביאור בזה:

כאשר לומדים את הפסוק "עלה אלי ההרה והי' שם" – נשאלת מיד "קלאץ קשיא": מה מוסיפות התיבות "ויהי' שם", מאי קא משמע לן? דבר פשוט הוא ש"עלה אלי ההרה" אינו בכדי שיירד מיד, אלא בכדי שיהי' שם ויעשה משהו – א"כ מדוע צריך הפסוק להדגיש "ויהי' שם"!

ולכן מעתיק רש"י את כל התיבות ("עלה אלי ההרה והי' שם"), ומפרש – שההוספה ד"והי' שם" (על "עלה אלי ההרה") באה ללמד, שה"והי' שם" כולל משך זמן רב. היינו, לא כפי שהי' קודם מתן תורה, שמיד אחרי עליית משה על ההרה הי' "וירד משה מן ההר אל העם, מלמד שלא הי' משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם"²⁶⁴ – אלא כאן מצוה הקב"ה "והי' שם" משך זמן, "והי' שם" – "בהווייתה תהא"²⁶⁵, מציאיותו של הקב"ה (הוי' שלו) תהי' שם משך זמן.

אבל רש"י אינו כותב "משך זמן" – כי מהפסוק לקמן יודע רש"י כמה זמן זה הי'. ולכן כותב (שמשך הזמן ד"והי' שם") הוא "מ' יום" [הכולל גם לילה, משא"כ אם היו אומרים (כנ"ל) שרש"י מעתיק את לשון הכתוב הי' צריך גם להעתיק "ומ' לילה"].

מא. הביאור בפרש"י עה"פ "אם כסף תלוה" – מדוע רש"י חוזר שלוש פעמים בתורה על אותו פירוש – יש לומר ע"פ כלל חדש בפרש"י:

כאשר רש"י אומר פירוש שהוא חידוש ה"זועק" ("א שרייענדיקער חידוש") ל"בן חמש למקרא" – פירוש קשה הבולט לעיניים ("וואָס וואַרפט זיך אין די אויגן") בכל פעם שרש"י אומר את הפירוש – אין רש"י סומך על כך שפירש זאת לעיל, אלא חוזר על זה, בכדי להבטיח בוודאות שה"בן חמש למקרא" לא יטעה.

ערבי, כי לולי זאת לא ידוע פירוש התיבה בלה"ק].
 (264) יתרו יט, יד ובפרש"י.
 (265) ראה קידושין נח, א. ברכות יג, א. מגילה ט, א. יז, ריש ע"ב.

שאינו טעם לפרש שזוהי תיבה בלשון ערבי, כי ה"בן חמש למקרא" שלומד אצל רש"י אינו יודע ערבית [וזה שבכ"מ מביא בפירושו לשון ערבי (ובנידודיו ביקר גם בארצות ערב) יש הכרח לומר שהכתוב משתמש בלשון

כפי שאפשר לשאול אצל כל מחנך אמיתי – שכאשר הוא אומר לילד דבר חידוש, הבולט בכל פעם לעיניים – הוא חוזר על זה שוב עבור הילד, עוד פעם ועוד פעם.

ועד"ז בנוגע לפרש"י: הפירוש ש"כל אם ואם שבתורה רשות חוץ מג" הוא חידוש גדול, ענין שאינו מונח בפשטות אצל "בן חמש". כי אע"פ שכבר למד זאת בפרשת יתרו, מכל מקום כשבאים לפסוק "אם כסף תלוה את עמי" – מתעוררת "קלאץ קשיא": מהו הפירוש "אם כסף תלוה", כשישנו חיוב להלוות?! ולכן רש"י חוזר על זה בכל אחד משלושת המקומות.

מב. הביאור בהערות על הזהר, ובכל פירושי הכתובים במדרשי חז"ל וחסידות וכו': זהו כלל ש"אין מקרא יוצא מידי פשוטו"; כל דבר הכתוב בתורה – פירושו לכל לראש בפשטות.

אלא, דמכיון שהקב"ה הוא כל יכול, עשה שכל דבר הכתוב בתורה כולל בו עוד פירושים נוספים (בהוספה על הפירוש הפשוט) – ע"ד הדרוש וע"ד הסוד וכו'.

כאשר כתוב בתורה שצריכים להניח תפילין, צריכים לשמור שבת וכיו"ב – פירושו לכל לראש בפשטות, שצריכים להניח תפילין כפשוטו, ולשמור שבת כפשוטו וכו'. אלא בהוספה על זה יש במצוות כמה פירושים וביאורים במדרשי חז"ל וכו', כולל גם מ"ש הרמב"ם – שמצוות הן "לתקן הדעות וליישר כל המעשים". אבל ח"ו וח"ו לומר שהמצוות הן רק "לתקן הדעות", אבל לא כפשוטן – זהו היפך כל התורה כולה. אלא כאמור, לכל לראש הן כפשוטו, ואח"כ מיתוסף הענין ד"לתקן הדעות" וכו'.

כך גם בנוגע לשתי ההערות של אאמו"ר על הזהר בפרשתנו:

כוונת דברי הזהר "וכד האי נשמתא נפקת מהאי עלמא זכייא נקיי" ברירה" – היא לכל לראש בפשטות, שכאשר "נשמתא נפקת מהאי עלמא" צריך להיות "זכייא נקיי" ברירה". שלכן צריך אדם לדעת, שבהיותו נשמה בגוף צריכה הנהגתו להיות בהתאם לזה: הוא צריך להתנהג באופן ד"זכייא" ו"נקיי" ו"ברירה".

ובהוספה על הפירוש הפשוט, יש בזה גם הפירוש כביאור אאמו"ר – "לנגד נר"נ, גם לנגד מחשבה דיבור ומעשה, גם לנגד הג' בחינות שבכלים, חיצון תיכון ופנימי וכו'".

ועד"ז בהערה השני':

כוונת דברי הזהר "מיכלא דהווא רשע בשרא בחלבא הוה וגבינה עם בשרא" – היא לכל לראש בפשטות, שנבוכדנאצר הרשע ה' אכזר ואכל בשר בחלב (כידוע אחד מהטעמים על "לא תבשל גדי בחלב אמו"²⁶⁶ – מצד אכזריות²⁶⁷).

(267) ראה ראב"ע עה"פ פרשתנו שם. וראה רשב"ם שם.

(266) פרשתנו כג, יט. תשא כג, יט. פ' ראה יד, כא.

ובהוספה על זה ישנו גם הפירוש בספירות (כפי שמבאר אאמו"ר) – שעירב חסדים וגבורות²⁶⁸.

ועד"ז הוא גם הביאור בנוגע לכל פירושי חז"ל – שהם באים בהוספה על הפירוש הפשוט בתורה, שהרי התורה היא "ארוכה מארץ מדה ורחבה מיני ים".

ולדוגמא – פירוש רש"י הראשון על התורה: "אמר ר' יצחק לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם²⁶⁹ שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית, משום כח מעשיו הגיע לעמו לתת להם נחלת גוים²⁷⁰, שאם יאמרו אומות העולם לישראל לסטים אתם שכבשתם ארצות שבעה גוים, הם אומרים להם כל הארץ של הקב"ה היא וכו'".

פירוש רש"י זה בא בהוספה על הפירוש הפשוט בפסוק מדוע "פתח בבראשית": הטעם לזה בפשטות ממש הוא – כי הדבר הראשון שאירע בסדר זמנים הוא "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ", בריאת העולמות. לכן מתחילים מהדבר הראשון בסדר זמנים, ואח"כ הולכת תורה על סדר הדורות – דור אדם, דור אנוש, דור נח, דור אברהם וכו'.

היינו, שבפשטות ממש (לולא זה שהתורה באה ללמד אודות מצוות) לא הי' בכלל מקום לשאול ש"לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית" – כי ע"פ סדר הזמנים אין מקום לכתוב "בראשית" אחרי ספר "שמות"! וגם אין מקום לומר ש"מה טעם פתח בבראשית" – בכדי להשיב על מה שיאמרו הגוים כעבור אלפיים שנה כשבני ישראל יכבשו את ארץ ישראל! אם צריכים להשיב על טענת הגוים, יכולים לעשות זאת כשיבוא הזמן לזה, ומדוע צריכים להשיב על זה אלפיים שנה קודם לכן?!

אלא, כאמור, הפירוש הפשוט ב"פתח בבראשית" – הוא כי זו היתה התחלת כל הענינים.

אלא בהוספה על זה – בא רש"י ואומר את פירושו, שהיות וענין התורה הוא ללמד אודות מצוות – מתעוררת השאלה "לא הי' צריך להתחיל את התורה אלא מהחודש הזה לכם שהיא מצוה ראשונה שנצטוו בה ישראל, ומה טעם פתח בבראשית", מדוע באה התורה לספר את כל ה"היסטוריה" ("היסטארי", בלשון המדינה). ולכן זקוקים להביאור – ש"כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים וכו'".

ויש להאריך בזה, אבל צריכים לחשוב כבר אודות תפילת מנחה וקריאת התורה.

(269) תהלים קיא, ו.

(267) וראה בחיי פרשתנו שם. ועוד.

(268) בא יב, ב.

מג. בנוגע לפועל – לפני הסיום – מזכירים שוב שימשיכו את כל הענינים האמורים לעיל במעשה בפועל, כולל ובמיוחד – הענין שכל אחד מישראל, אנשים נשים וטף, יעשה מביתו, חדרו, ד' אמות שלו – בית תורה, תפילה וגמילות חסדים.

וכמו שכל התורה ומצוות נצטוו לכל אחד מישראל בתור יחיד – שזהו אחד מהטעמים מדוע עשרת הדברות כתובות בלשון יחיד²⁷⁰ – כך גם בנוגע לציווי ד"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם", שזהו ציווי לכל יחיד בפני עצמו, וכל אחד ואחת צריך לדעת שמתכוונים אליו (או אלי') עצמו,

כי "כאור"א חייב לומר בשבילי נברא העולם", כל העולם עם כל בני ישראל סביבו נבראו עבורו. ובמילא, כאשר אומרים לו שיעשה בית תורה, תפילה וגמילות חסדים – הכוונה היא אליך ("דאָס מיינט מען דיר"): שאתה תעשה זאת מהבית שלך הפרטי, החדר שלך הפרטי, השולחן וכיסאות ("טישל און בענקעלעך") שלך הפרטיים, וכיו"ב!

ועד"ז צריך כל אחד ואחת להשפיע כך על בני ישראל סביבו, עי"ז שמראה דוגמא חי'.

ועשיית "מקדש מעט" בכל בית ישראל – תזרו עוד יותר את בנין בית המקדש השלישי, במהרה בימינו ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב, ילכו כל בני ישראל, "בנערינו ובזקנינו . . . בבנינו ובבנותינו"²⁷⁰, לארצנו הקדושה, ולבית המקדש השלישי, "מקדש אדני- כוננו ידיך", "ה' ימלוך לעולם ועד"²⁷², "והיתה לה' המלוכה"²⁷³, "והי' ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהי' ה' אחד ושמו אחד"²⁷⁴.

[אחרי שיחה זו הורה כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן "שיבנה ביהמ"ק"].

– שיחה ו' –

מד. כאן המקום לערור גם על דבר ענין שהזמן גרמא – "מבצע פורים":

יש להתחיל מבעוד מועד (ובפרט החל מראש חודש אדר, שבועיים לפני החג²⁷⁵) בהכנות ל"מבצע פורים" בכל מקום ומקום, כמדובר כמה פעמים בשנים שעברו, ובאופן של הוספה, ביתר שאת וביתר עוז, ו"אין מזרזין אלא למזרזין"²⁷⁶.

ובזה נכלל גם כללות העבודה בהפצת התורה והיהדות – "ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר"²⁷⁷, "אורה זו תורה . . . ויקר אלו תפילין"²⁷⁸ ("הוקשה כל התורה

(275) ראה פסחים ו, סע"א. וש"נ.
 (276) ספרי נשא בתחלתו. במדב"ר פ"ז, ו. וראה מכות כג, א.
 (277) אסתר ח, טז.
 (278) מגילה טז, ב.

(270) ראה יל"ש יתרו רמז רפז.
 (271) בא י, ט.
 (272) בשלח טו, יח.
 (273) עובדי' א, כא.
 (274) זכרי' יד, ט.

כולה (מצוות שבתורה²⁷⁹) לתפילין²⁸⁰), אשר, עי"ז ניתוסף עוד יותר ב"אורה ושמחה וששון ויקר" כפשוטם.

ויהי רצון, שבקרוב ממש נזכה לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו – "מיסמך גאולה לגאולה"²⁸¹, סמיכות ממש, "לא עיכבן אפילו כהרף עין"²⁸².

ובפשטות – שעוד לפני גאולת פורים, ועאכו"כ לפני גאולת פסח ("כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות"), זוכים לגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, וכאמור, מיד הן נגאלין, תיכף ומיד ממש, וגם בלשון תרגום – בעגלא דידן.

אח"כ הזכיר אודות אמירת ברכה אחרונה.

ההתוועדות הסתיימה בשעה 6:30.

ס"א.

(281) מגילה ו, סע"ב.

(279) ראה לקו"ש ח"ט ע' 79 הערה 3.

(280) קידושין לה, א. וש"נ. שו"ע אדה"ז אר"ח סל"ז

ר"ד מחלוקת הדולרים

שיתן לכלה אחרי החופה, והוסיף (בחיוך) שיידע שלא מקדשים בדולר אלא בטבעת...

• לר' שמעון שי גולדמן אמר שיכניס את הדו"ח מאתמול בלילה (מהמלוה מלכה של גמח-שומרי שבת).

• א' מחסידי גור ביקש ברכה לאדמו"ר, מגור שליטיא, ואיחל כ"ק אדמו"ר שליטיא: "יאר"ך ימים על ממלכתו.

• כשעבר אב ובנו, שאל כ"ק אדמו"ר שליטיא את האב האם לבן יש כבר סידור וקופת צדקה. האב ענה בשלילה, וכ"ק אדמו"ר שליטיא נתן לו דולר נוסף, ואמר לבן שהדולר יהי השטר הראשון שיתן בקופה.

יום ראשון, ל' שבט – א' דראש חודש אדר

• כשעבר ר' משה שי ובר, שאלו כ"ק אדמו"ר שליטיא האם יש לאשתו (הנמצאת בבית הרפואה) קופת צדקה פרטית. הג'ל אמר שיש לה באה"ק אבל לא כאן, ואמר כ"ק אדמו"ר שליטיא: "איך רעד זיך אויס די האַרץ אויף דעם¹, ונתן לו דולר נוסף עבור אשתו.

• לחתן א' נתן דולר נוסף באומרו

---

(1) = "אני מוציא את הלב על כך". ע"פ רשימה אחרת אמר: "מ'האָט דאָך אויסגעריסן די האַרץ וועגן דעם באַם פאַרבריינגען" [= "הרי קרעו את הלב אודות כל בהתוועדות"].

לזכות

החתן הרה"ת ר' שלום דוב בער

והכלה מרת תהל

שיחיו

בלוי

לרגל נישואיהם, כ"ח שבט ה'תשפ"א

שיבנו בית בישראל בנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה

כפי שהם מוארים במאור שבתורה זוהי תורת החסידות

ויזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכ"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מתלמידיו,

חסידיו ושלוחיו ומכלל ישראל

ותיכף ומי"ד ממ"ש נראה בעיני בשר

בקיום נבואתו העיקרית – בשורת הגאולה –

"לאלתר לגאולה" ו"הנה זה משיח בא"

ובעגלא דידן יתגלה לעין כל

ויוליכנו קוממיות לארצנו הק'

ויבנה ביהמ"ק במקומו ויקבץ נדחי ישראל

בגאולה האמיתית והשלימה

נאו מי"ד ממ"ש ממש!

לזכות

הרה"ח רז בן שרה

רעייתו מרת שירן בת עדיי רחל

וילדיהם החיילים בצבאות ה'

מנחם מענדל בן שירן

ותניא מינה בת שירן

שיחיו

חן

שיזכו להפיץ את בשורת הגאולה והגואל

מתוך בריאות נכונה ועשירות מופלגה

בטוב הנראה והנגלה

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

לזכות

חיילי בית דוד

תלמידי התמימים השוהים

ב-770 – בית חיינו – בית משיח

להצלחה רבה ומופלגה בכל עניניהם

מתוך הרחבה ומנוחת הנפש

לנח"ר כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ובפרט בהענין הכי עיקרי שהזמן גרמא

בקבלת פני משיח צדקנו –

כ"ק אדמו"ר שליט"א

יחד עם כל בני ישראל שליט"א

בכל מושבותיהם

ותיכף ומי"ד ממ"ש, נא!